Kultūros savaitraštis „7 meno dienos“ | www.7md.lt

7md

2022 m. sausio 21 d., penktadienis

Nr. 3 (1410) | Kaina 1,30 Eur

D*ailė* | **M***uzika* | **T***eatras* | **K***inas* | **Š***okis*

3
Giuseppe's Verdi „Requiem“ Sausio 13-ajai

5
Antano Obcarsko spektaklis „Kas nužudė mano tėvą“ LNDT

9
Telšių garbės pilietis – menininkas Romualdas Inčirauskas

V. Nomado nuotr.

10
Gamtos ir žmogaus sąjunga Eglės Kuckaitės parodoje

11
Pokalbis su režisiere Agne Marcinkevičiūte

12
Nauji filmai – „Šuns galia“

Mitinio laiko liudijimai

Nauji filmai – „Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją“

Živilė Pipinytė

„Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją“

Sergejaus Loznicos filmas **„Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją“** (Lietuva, Ukraina, 2021) pasakoja, kaip XX a. pabaigoje lietuviai iškovojo nepriklausomybę ir prisidėjo prie to, kad žlugtų SSRS. Vedliu po šį gana trumpą laiko tarpsnį Loznica pasirinko Vytautą Landsbergį – Sąjūdžio ir atkurtos nepriklausomos Lietuvos vadovą. Filmo struktūra minimalistiška: Loznica užduoda klausimus profesoriui, šis į juos atsakinėja tiesiai, pakankamai konkrečiai ir neimprovizuodamas. Spėju, klausimai pateikti iš anksto, tad buvo laiko prisiminti ir pasiruošti. Landsbergis filme yra vienintelis istorijos liudininkas, jo žodžiais nesirengiama abejoti, juolab su juo polemizuoti.

Kita filmo struktūros dalis – kadrai, kuriuose užfiksuoti 1988–1991 m. įvykiai. Tai kino kronikoje užfiksuotas Gorbačiovo apsilankymas Lietuvoje, tiesioginių televizijos transliacijų kadrai iš mitingų, suvažiavimų, posėdžių įrašai, daug mėgėjiškų kadrų iš asmeninių archyvų. Kartu tai ir skirtingi požiūriai – vienas, įprastas dokumentiniame kine oficialusis ar oficiozinis nedominuoja ir tai svarbu, nes tiksliai atspindi laiką, kai oficialiosios žiniasklaidos požiūris tapo tik vienu iš daugelio galimų. Tai – filmo stiprybė.

„Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją“ panaudota daug ne kartą matytų kadrų, bet yra ir unikalių, mažai rodytų, kad ir tie, kuriuose lietuviai žymi sieną su Lenkija ar Aukščiausiosios Tarybos gynėjai pro langus laisto „Jedinstvos“ protesto dėl pakeltų maisto produktų kainų dalyvius, ar tie, kuriuose deputatė Nedzinskienė aiškina riaušininkams, kad kainos buvo klaida, ar susirinkimas prokuratūroje, kur Maskvos atstovas praneša, kad Artūras Paulauskas atleistas iš pareigų. Įsimena ir groteskiškas sovietų armijos karinis paradas Vilniuje 1990 m. lapkričio 7 dieną. Sukrečia naktiniai Sausio 13-osios aukų laidojimo Antakalnio kapinėse kadrai. Nesena Lietuvos istorija filme – daugiabriaunė. Ji skatina refleksijas apie mažos tautos situaciją prievartos apsuptyje.

Kartu su dokumentine medžiaga filme atsiranda ir antrasis jo herojus – lietuvių tauta. Ji vieninga, jaučia savo galią, dainuoja, gieda, meldžiasi ir nuolat skanduoja žodį „Lietuva“. Ji pasirengusi gintis ir ginti. Sąjūdžio suvažiavime tauta vienodai audringai ploja suvažiavimą atidariusiam Vytautui Landsbergiui-Žemkalniui (gaila, bet Loznica ne tik jį atsisakė įvardyti paaiškinančiu titru), komunistų partijos sekretoriui Algirdui Brazauskui, kunigui Vaclovui Aliuliui, ovacijos kyla net paminėjus, jog suvažiavimą sveikina Gorbačiovas. Vis dėlto ne tai filme svarbiausia, nes anksčiau ar vėliau („Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją“ trunka keturias valandas) gali savo akimis pamatyti tik mituose egzistuojantį laiką, kai tauta tampa istorijos veikėju ir veiksniu. Kai ji išgyvena dvasinį pakilimą. Suvokia savo egzistencijos prasmę ir galią. Galią, kuri pajėgia sugriauti net blogio imperijos SSRS pamatus. Sutikite, būti tos tautos dalimi – fantastiškas ir ne visiems prieinamas patyrimas. Jo negalima imituoti ar sukurti virtualiais būdais. Jo neatkurs net genialiausia Holivudo masuotė. Tai turi vykti čia ir dabar. Loznica mėgsta kadrus, kuriuose matyti didelės žmonių masės, nesvarbu, ar tai būtų Stalino laidotuvės, ar pasipriešinimo 1991-ųjų kagėbistų pučui vaizdai tuometiniame Leningrade, ar lietuviška dainuojanti revoliucija.

„Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją“ rodo įvykius, kurie tapo ne vieno lietuvio asmeninės biografijos dalimi. Atsiprašau, bet mano taip pat, nes dalyvavau daugumoje filme rodomų renginių. Milžiniškame mitinge – 1988 m. rugpjūčio 23-iosios minėjime Vingio parke, kurio vaizdais prasideda filmas. Kaip ir daugybė žmonių, net gatvėse ar troleibusuose prie ausų

Nukelta į 13 psl.

Prancūziški garsovaizdžiai

Lietuvos ir Prancūzijos jaunųjų talentų koncertas Nacionalinėje filharmonijoje

Lukrecija Stonkutė

Prancūzų styginių kvarteto „Möbius“ nariai ir Rugilė Juknevčiūtė

Ugnė Katinskaitė, Amelija Lapinskaitė, Jonas Vozbutas, Rugilė Juknevičiūtė

D. Matvejevo nuotraukos

Prancūzų institutas Lietuvoje savo interneto svetainėje paskelbė džiugią informaciją – 2022 m. sausio 1 d. prasidėjo pusmetį truksiantis Prancūzijos pirmininkavimas Europos Sąjungos Tarybai. Ta proga Institutas, Prancūzijos ambasada Lietuvoje ir Lietuvos nacionalinė filharmonija suvienijo kūrybines jėgas ir filharmonijoje sausio 16 d. surengė koncertą „Prancūziški garsovaizdžiai“. Renginyje susibūrė veržlūs ir perspektyvūs jaunieji europiečiai – prancūzų styginių kvartetas „Möbius“ (Quentinas Vogelis, Pierre'as-Alainas Baronas, Clementas Pimenta, o neatvykusį violončelininką pakeitė Rugilė Juknevičiūtė), Vilniaus universiteto folkloro ansamblio „Ratilio“ narės bei Mstislavo Rostropovičiaus labdaros ir paramos fondo „Pagalba Lietuvos vaikams“ remiami jaunieji Lietuvos talentai: smuikininkės Ugnė Katinskaitė ir Liepa Jurgutavičiūtė, klarnetininkai Amelija Lapinskaitė ir Rokas Makštutis, akordeonininkai Jonas Vozbutas ir Mantas Lizzi, violončelininkė Rugilė Juknevičiūtė ir dvi baleto artistės Eva Bugakova bei Nora Straukaitė. Popietę vedė Rasa Murauskaitė.

Koncerto pradžioje sveikinimo žodį tarė Prancūzijos ambasadorė Lietuvoje ponia Alix Everard. Ji pabrėžė, kad muzika ir šokis – universalios pasaulio kalbos, simbolizuojančios Europos idėją: vienyti gerbiančias įvairovę jaunas kartas, siekti tautų solidarumo.

Renginio programoje skambėjo prancūzų ir lietuvių kompozitorių muzika: Osvaldo Balakausko Styginių kvartetas Nr. 3, Camille'io Saint-Saënso „Mirties šokis“, Francko Angelis'o „Hommage à Paco“, Jeano-Jacques'o Rousseau „Kaimo būrėjas“, Léo Delibes'o „Naïla Waltz“ ir trys Pierre'o Thilloy kūriniai – „Linkėjimai iš Balkanų“, „Aria Marcella“ ir pirmą kartą pasaulyje – naujas kūrinys, parašytas specialiai šiam koncertui, „Eglės legenda“, op. 255.

Pirmoje koncerto dalyje visi atlikėjai pasirodė kamerinių ansamblių sudėtimi. Didžiausią įspūdį padarė violončelininkės R. Juknevičiūtės bei akordeonininko J. Vozbuto įsijautimas, charizma, nuolat besišypsantys veidai. Dar prieš prasidedant renginiui jie duetu atliko koncertinėje programoje nenumatytą įžanginį kūrinį, grįstą Ludwigo van Beethoveno Devintosios simfonijos finalo tema „Odė džiaugsmui“, kuri, kaip žinome, yra Europos Sąjungos himnas. Norėjosi, kad tą vakarą juodu ir daugiau muzikuotų kartu. Manyčiau, šiems muzikantams verta apsvarstyti dueto idėją. Taip pat džiugino ir prancūzų styginių kvarteto „Möbius“ nariai su R. Juknevičiūte. Žinia, kvartetas susibūrė vos prieš trejus metus, tačiau jo atliekamas Balakausko Styginių kvartetas Nr. 3 nuskambėjo savitai, atlikėjai jam suteikė prancūziško grožio ir subtilumo dvasios. Sužavėjo muzikantų aksominis garso tembras, romantiška atlikimo maniera. Visi to vakaro muzikantai, be abejo, taip pat labai talentingi ir puikiai grojo, nors kartais kai kam gal pristigo meninės drąsos, kai kam – kūrybinio polėkio, emocijų scenoje.

Minėtinas balerinų E. Bugakovos ir N. Straukaitės duetas. Jos atliko choreografių Deimantės Karpušenkovienės ir Rūtos Kudžmaitės sukurtą šokį pagal Delibes'o „Naïla Waltz“ muziką. Balerinos pasižymi gerais fiziniais duomenimis, gracija, muzikos pajauta. Tačiau peršasi mintis, kad joms artimesnis solinio šokio žanras, nes duete pasigedau sinchroniškumo.

Antroje koncerto dalyje publika išgirdo prancūzų kompozitoriaus Thilloy kūrinį „Eglės legenda“, op. 255, sukurtą Prancūzijos pirmininkavimo Europos Sąjungos Tarybai proga. Skelbiama, kad su šia nauja kompozicija Thilloy tarsi grįžo prie populiarios lietuviškos pasakos, kurią jau gvildeno 2012 m. savo oratorijoje „Eglė žalčių karalienė“ chorui ir orkestrui bei 2018 m. 100-ųjų Lietuvos valstybės atkūrimo metinių proga parašytame opuse „Eglės svajonė“. Premjerinį kūrinį atliko jungtinis visų koncerto muzikantų ansamblis, balerinų duetas (choreografiją sukūrė Martynas Rimeikis), prisijungė trys Vilniaus universiteto folkloro ansamblio „Ratilio“ narės bei violončelininkas Deividas Dumčius.

Pierre'o Thilloy kūrinio „Eglės legenda“ akimirka

Kūriniui dirigavo prancūzas Davidas Hurpeau. Koliažinės struktūros, bene 25 minučių trukmės kūrinys padarė nevienareikšmį įspūdį. Atrodė, muzika, šokis ir liaudies daina tarpusavyje nelabai ką turi bendro. Vienoda muzikinė tematika ilgainiui pabodo, trūko intensyvesnės plėtotės ir kulminacijos.

Dėkojame organizatoriams ir jauniesiems talentams už šventišką, vienijantį renginį! *Vive l'Europe!*

Anonsai

Čiurlionio kvartetas ir draugai susibūrė kvintetų programai

Vienas žymiausių Lietuvos kamerinių ansamblių – Nacionalinės premijos laureatas Čiurlionio kvartetas – naujus koncertinius metus Filharmonijoje pradeda sausio 27 d. kamerinės muzikos koncertu „Čiurlionio kvartetas ir draugai“. Skambės Dmitrijaus Šostakovičiaus ir Franzo Schuberto kvintetai.

Susibūręs 1968 m., Čiurlionio kvartetas tebegarsėja kaip išradingas ir techniškai pažangus kolektyvas. Dažnai savo programoms suburiantis įvairius Lietuvos ir užsienio atlikėjus, šį kartą bendram muzikavimui kolektyvas pasikvietė žinomą pianistą, daugelio tarptautinių konkursų laureatą, taip pat ir iš „LRT Klasikos“ eterio pažįstamą klasikinės muzikos puoselėtoją Gintarą Januševičių bei beveik penketą metų kvartete griežusį violončelininką Glebą Pyšniaką.

Nuo 2021 m. lapkričio prie kvarteto violončelės pulto G. Pyšniaką pakeitė jauna talentinga muzikė Elena Daunytė, tad dabartinė kvarteto sudėtis yra tokia: Jonas Tankevičius (I smuikas), Darius Dikšaitis (II smuikas), Gediminas Dačinskas (altas) ir Elena Daunytė (violončelė).

Sausio 27 d. koncertui Filharmonijoje Čiurlionio kvartetas ir jo draugai parengė ypatingą kamerinės muzikos programą. Joje – Dmitrijaus Šostakovičiaus Fortepijoninis kvintetas g-moll, parašytas 1940 metais. Kompozitoriaus draugai – Beethoveno kvarteto nariai – paprašė sukurti fortepijoninį kvintetą, kurį galėtų atlikti kartu su autoriumi. Taip gimė audringas penkių dalių kūrinys, tapsiantis XX a. kamerinės muzikos klasika. Čia telpa ir erdvi neoklasikinė istorija, ir romantikų šedevrus primenantis emocingumas, ir netgi Bacho polifonijos atgarsiai. Tačiau ryškiausia čia unikali D. Šostakovičiaus kalba, greta aiškaus, šviesaus skambesio įliejanti ir tamsių šešėlių – kūrinys, apibūdinamas kaip „daina prieš audrą“, rašytas Europoje jau vykstant karui, netrukus apimsiančiam ir kompozitoriaus tėvynę.

Čiurlionio kvartetas

D. Matvejevo nuotr.

Kitas opusas – išskirtinio grožio ir gilaus dramatizmo Franzo Schuberto Styginių kvintetas C-dur, parašytas likus dviem mėnesiams iki autoriaus mirties. Kvintetas liudija apie giliausius kompozitoriaus sielos išgyvenimus, kuriuos autorius perteikia nepaprastai meistriškai, naudodamas klasikinę formą ir modernėjančią muzikinę kalbą. Šio kūrinio antroji dalis *Adagio* muzikos istorikų laikoma „vienu giliausių ir nuostabiausių lyrikos epizodų, kuriuos kada nors sukūrė žmogus“.

Koncertas „Čiurlionio kvartetas ir draugai“ vyks sausio 27 d., ketvirtadienį, 19 val. Filharmonijos Didžiojoje salėje. Bilietus galima įsigyti: ***filharmonija.lt ir kakava.lt.*** *Filharmonijos renginiuose yra būtinas galimybių pasas.*

LNF inf.

Vienijanti malda

Giuseppe's Verdi „Requiem" Lietuvos operos ir baleto teatre buvo skirtas laisvės gynėjams

Rita Aleknaitė-Bieliauskienė

Sausio 13-ąją Nacionalinio operos ir baleto teatro simfoninis orkestras (vyr. dirigentas Ričardas Šumila) ir choras (meno vadovas Česlovas Radžiūnas), pagerbdami Sausio 13-osios didvyrius, atliko Giuseppe's Verdi „Requiem". Parengė ir dirigavo teatro operos meno vadovas Sesto Quatrini. Solistai – pirmą kartą Lietuvoje dainuojanti Chiara Isotton (Italija), Justina Gringytė, Kristianas Benediktas, Kostas Smoriginas. Koncerto režisierius Gediminas Šeduikis, scenografijos ir vaizdo projekcijų autorius Gintaras Makarevičius, šviesų dailininkas Levas Kleinas.

„Po trisdešimties metų vaizdas kitas, kitos emocijos. Žmonės tada daug stokojo, buvo nesaugūs, bet visi aukojosi. Visada klausiu savęs: kiek liko to, kas buvo tą sausio 13-ąją?.. Ši data nesusijusi su agresija, pykčiu, priešiškumu, smurtu, neapykanta, valstybės skaldymu. Daug amžių išlikti mūsų tautai leido kantrybė, ramybė, laisvės troškimas", – apie reikšmingą dieną tautai ir nukentėjusiai jo šeimai mąstė LNOBT generalinis direktorius Jonas Sakalauskas.

Prie teatro buvo juntamas neįprastas sujudimas. Čia atskubėjo daug jaunimo. Fojė susirinkusieji atsiminimus gaivino žiūrėdami fotografo Romualdo Požerskio Sausio 13-osios nuotraukų ekspoziciją.

1873 m., kviesdamas dainuoti „Requiem", Verdi rašė Marijai Waldmann: „Kalbu apie įvykį, kuris turėtų sudominti visuomenę: ne tiek dėl muzikos vertės, kiek skatintų pažvelgti į Žmogų, kuriam bus šios gedulingos mišios skirtos. Būtų puiku, jeigu ateityje istorikai galėtų perskaityti: Alessandro Manzoni mirties metinėms buvo atliktos Didžiosios gedulingos mišios..." Tuosyk dirigavo autorius. Pagarba ir meilė kompozitorių žavėjusiam rašytojui tapo stimulu sukurti vieną ryškiausių kūrinių. „Šioje muzikoje nuolat dalyvauja Žmogus su savo baimėmis, ekstaze, maldavimu ir ašaromis, su savo dvasios galia ir baimingomis nuojautomis... Prieš mus skirtingų formų paveikslai – intensyvios koloristikos, į pasąmonę įsirėžiančiais ritmais ir skvarbiomis melodijomis. Primena dramatiškus Venecijos meistro Tintoretto, kartais Dante's „Dieviškosios komedijos" ar Michelangelo „Paskutinio teismo" vaizdus", – jau XXI a. rašė filosofas Gino Roncaglia.

Scenos uždanga efektingai atvėrė chorą, kuris tuojau tarsi įsiliejo į vaizdo projekcijoje matomą minią prie Seimo. Į visų įvykių srautą. Čia – mitinguojantys, dirbantys, įvykius stebintys, nusvirę minutei poilsio, rymantys maldai sudėtomis rankomis. Stambūs veidų planai ir bendri minios rakursai. Išvartytos barikadų gelžbetonio konstrukcijos minią slegia tarsi kryžiumi. Įdomūs panaudotų R. Požerskio nuotraukų grupavimo sprendimai, kurių idėjos ir tempo ritmas rėmėsi muzika. Vizualizacija būtų buvusi įspūdingesnė režisieriui atkreipus būtiną dėmesį į muzikos epizodų pabaigas – generalines pauzes. Gerai, kad naudotos tik nespalvotos nuotraukos, o spalva plėtojosi iš vieno taško, tapdama vėliava, kurios virpėjimu finale pasidengė visa scenos galinė erdvė. Jos fone vėl matėme taikią minią – chorą.

Žmogaus tragedija prasideda violončelių surdinomis pridengtu garsu, atodūsiu. Tarsi paskutiniu. Orkestro ir choro pamaldus šnabždesys pradeda „Requiem aeternam" („Suteik jiems amžinąjį atilsį, ramybę"). Lyg šviesos spindulys vienas po kito triumfuodami, nustebę ir adoruodami prisijungia solistai. Muzika alsuoja didybe. Kuo atlikimas tapo išskirtinis? Tiksliai įgyvendinta partitūra ir esminėmis Verdi žymėmis alsuojančia interpretacija. Maestro S. Quatrini pažadino septynių dalių „Requiem" pasaulėvaizdį įsimintinai, ypatingai. Visos pauzės, atokvėpiai, artikuliacijų tikslingumas tapo muzikos dalimi – tai muzikos kvėpavimas. Ir solistų, ir orkestro partijose buvo girdėti *portamento*, *staccatto*, *pesante*, *dolcissimo*, jų kontekste išryškėjo *legato* frazių grožis. Kruopščiai atlikti dinamikos niuansai. Nei solistų, nei orkestro dirigentas neginė pirmyn, o leido išdainuoti reikšmingus solinius fragmentus net nediriguodamas. Raiški frazė „salva me, fons pietatis" tiesiog skleidė solistų vokalo grožį ir muzikos prasmę.

Penktoji dalis „Agnus Dei" – viena intymiausių. Nuostabus kūrinio epizodas. Iki tol atrodė, kad dainuoja greta derantis solisčių duetas, o šiame epizode išryškėjo

Koncerto akimirka

G. Janavičiaus nuotraukos

skambaus, kokybiško, kiek intensyvesnės vibracijos soprano ir uždaro, savyje susitelkusio mecosoprano raiškos skirtumai. Pirmąją frazę *piano* smarkiai žeminęs sopranas greitai atsigavo. Tempas buvo greitokas, norėjosi ramesnio, tačiau raiškiai artikuliuodamos dainininkės sukūrė gražų ansamblį. Ir kaip neprisiminti Lietuvoje girdėtų ypatingų „Requiem" duetų: Gražinos Apanavičiūtės ir Nijolės Ambrazaitytės, G. Apanavičiūtės ir Jevgenijos Gorochovskajos.

Žaviuosi prasmingu ir muzikaliu J. Gringytės dainavimu, tiksliai perskaitomu muzikos tekstu. Puikiai dainavo K. Benediktas: su pateisintu tenoro pasitikėjimu savimi, turtinga emocine raiška. Gyvas atlikimas kartais pakiša koją tekstui ar balso pozicijai („Hostias"). Tačiau svarbu tai, kaip solistas geba situaciją ištaisyti – kita fraze jau atveria dramatinio tenoro balso grožį, prigimtinį muzikalumą ir rastas prasmes muzikos tekste.

Žavėjo K. Smorigino dainavimas. Vokalinę liniją solistas vedė sukauptai, lygiai visuose registruose. Nepretenduodamas į *basso-profondo* spalvą, puikiai padainavo žemąjį diapazoną. Lygiai ir prasmingai skambėjo vidurinis ir aukštas diapazonas, ko stigdavo Lietuvoje dainavusiems bosams.

Orkestras buvo puikus partneris. Jautrūs, prasmingi ir efektingi dinaminiai kontrastai (*piano – forte – piano* net nedidelėse frazėse), netgi naudoti *subito* (staigi kaita) efektai (autoriaus neparašyti, bet logiški ir efektingi) partitūrai suteikė gyvybės, jautrios emocijos ir leido išvengti deklaratyvaus muzikos turinio traktavimo. Pastaraisiais metais pastebimai subrendusiame orkestre atsirado *leggierissimo* bruožas, kuris tapo spalva ar rūko atspindžiu – styginių *tremolo* fonu („Requiem", „Offertorio", „Lux aeterna", „Libera me"), leidusiu išryškinti solistų linijas. Raiškus fagoto solo pirmoje dalyje, puikiai grojo visa fagotų grupė ir kiti mediniai pučiamieji.

„Offertorio" dalyje yra 12 taktų violončelėms, kažkodėl net ir žymių pasaulio orkestrų, tradiciškai neįveikiamo „Elbruso". Tačiau visi kiti gerai intonuoti epizodai rodė pakankamą ansambliškumo sampratą. Įdomu, kad dirigentas rado epizodą, kuriame „nuėmė" styginių grupę, palikęs groti vos kelis pultus. Gal tai itališka tradicija?

Sudėtingas polifoninis „Sanctus" audinys dviem chorams prasideda varine fanfara. S. Quatrini užduotas greitas tempas chorui netapo (kaip dažnai Lietuvoje būna) apsunkinimu. Šį kartą tempas organiškai atliepė muzikos charakterį, skambėjo lakiai, net ažūriškai. Neforsuodamas garso, ir šią dalį, ir visą kūrinį choras dainavo puikiai.

Bene dramatiškiausias „Requiem" momentas – „Libera me", kai sopranas atlieka ilgiausią sceną. Bendraudama su dangumi, angelų buveine, atgailaujančių sielų skaistykla, choru ir simfoniniu orkestru, dainininkė turi surasti jėgos, spalvų ir meistrystės vidiniam žmogaus konfliktui atskleisti. Per visą šią paskutinę „Requiem" dalį girdime emocijų gamą: pyktį, baimę, atgailą ir pamaldumą. Neturėdama „vagneriško" balso, bet sumaniai valdydama vokalą, Ch. Isotton pasitelkė tikslias autoriaus pažymėtas artikuliacijas, dinaminius niuansus ir klausytojus gebėjo įtraukti į tą emocingą išpažintį. Tačiau šiurpas perbėga kūnu vėl prisiminus ypatingą G. Apanavičiūtės „Libera me"...

Verdi „Requiem" interpretacija buvo verta pagerbti aukas, kritusias kovose už laisvą Lietuvą. „Requiem aeternam dona eis, Domine et lux perpetua luceat eis" – „Amžiną atilsį duok jiems, Viešpatie, ir amžinoji šviesa jiems tešviečia". Teatro salė apmirė, nedrįstama sutrikdyti šios dramatiškos maldos. Ją nutraukė pats maestro S. Quatrini. Publika ilgai plojo stovėdama.

Dirigentas Sesto Quatrini ir solistai Justina Gringytė, Chiara Isotton, Kristianas Benediktas, Kostas Smoriginas

Mažojo instrumento magija

Pokalbis su Nacionalinio simfoninio orkestro fleitininke Lina Baublyte

Elvina Baužaitė

Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro** piccolo **fleita Lina Baublytė – šio pokalbio asmenybė, jos klausiu apie mažąjį, bet savo balsu tiek daug laisvės teikiantį instrumentą, skatinantį vaizduotę kurti ištisas – siužetines ir emocines – istorijas.

Prašau prisiminti, kuo ir kaip skambėjo Jūsų vaikystės pasaulis.

Kai gimiau, mama buvo pirmo kurso Lietuvos muzikos ir teatro akademijos (tuometės Konservatorijos) studentė, tad galite įsivaizduoti, kokioje aplinkoje gyvenau: mama grodavo smuiku, namie klausydavosi muzikos, net į specialybės paskaitas mane pasiimdavo, kai neturėdavo kur palikti. Nuo pat kūdikystės vesdavosi į koncertus. Kai paaugau, paleisdavo bėgioti Balio Dvariono dešimtmetės muzikos mokyklos, kurioje pati mokytojavo, koridoriais. Kažkuriuo metu maniau, kad ten mano antri namai (*juokiasi*). Taigi ta aplinka, matyt, lėmė ir tolesnius mano gyvenimo pasirinkimus.

Kaip Jūsų rankose atsirado fleita?

Galima sakyti, kad ji pasirinko mane: esu nedidelio ūgio, neilgų pirštų, todėl ir instrumentų pasirinkimas buvo gana ribotas... Fleita tiko idealiai!

Kokios buvo pirmosios muzikos mokymosi patirtys? Kaip tai menasi šiandien?

Kaip jau minėjau, man atrodė visai natūralu imti į rankas instrumentą ir groti. Išilginė fleitelė pradžiai puikiai tiko, nes jau po kelių pamokų ja galima išgauti visai neblogą garsą ir net bandyti atlikti lengvus kūrinėlius. O aš būdama penkerių jau laikiau save „didžia“ muzikante. Mano pirmasis mokytojas buvo labai šiltas ir jautrus žmogus, tad mokytis groti buvo tikras džiaugsmas. Žinoma, kaip ir visiems vaikams, nutikdavo „dramų“ – neišeina, nenoriu, negrosiu... Bet tai būdavo trumpalaikiai pasiožiavimai, nes, kiek save pamenu, visada norėjau muzikuoti.

Kokie pirmieji koncertai, konkursai, muzikos patyrimai labiausiai įsirašė kaip esminės patirtys?

Tikrai nešiojuos atminty vieną nepamirštamą koncertą iš vaikystės: grojome duetu su draugu Rapolu. Grojau pirmąja fleita, o Rapolas pritarė. Bet atsitiko taip, kad, pagrojus pirmuosius garsus, visas tekstas išgaravo man iš galvos.

Lina Baublytė

Maniau, per pakartojimą prisiminsiu, bet ne... Taigi Rapolas išdidžiai atgrojo visą kūrinį už du... Keista, kad ryškiausiai prisimenu būtent šį koncertą, nors vėliau buvo daugybė gerų pasirodymų. Konkursuose pradėjau dalyvauti jau įstojusi į Nacionalinę M.K. Čiurlionio menų mokyklą. Ten konkurencinis fonas buvo kur kas ryškesnis. Konkursuose visada dalyvaudavome trise (su dar dviem bendraklasiais), kartais sužibėdavo vienas, kartais – kitas, bet aš kažkodėl pamenu tik tiek, kad norėdavau „apgroti“ tuos du... Visa laimė, kad vėliau mus paskyrė groti viename trio, su kuriuo pradėjome daug koncertuoti ir visi tapome ne konkurentais, o draugais. Ši draugystė ir bendradarbiavimas tęsiasi iki šiol.

Ką bendrąja prasme reiškia mokytis muzikos meno, groti fleita? Papasakokite apie savo instrumentą.

Man mokytis muzikos atrodė visiškai natūralus dalykas, tačiau dabar, pati mokytojaudama, labiau suprantu, su kokiais dideliais iššūkiais susiduria mokiniai – kiek drausmės, valios ir savikontrolės tai reikalauja. Fleita, nors nėra didžiausias pučiamasis instrumentas, reikalauja daugiausiai oro, nes tai vienintelis instrumentas, neturintis suformuoto pūstuko, tad dalis oro praeina pro šalį. Prie viso sunkumų bagažo dar prisideda ir didžiulis oro „deficitas“, kurį turime išmokti valdyti. Bet ir to neužtenka, kad būtum puikus muzikantas. Reikia dar ir bendro muzikinio išprusimo, o kaip svarbiausią dalyką įvardyčiau tai, ko neįmanoma išmokti, – muzikinę intuiciją, muzikos pajautimą. Tai Dievo dovana.

Piccolo fleita, sakyčiau, vienas kaprizingiausių instrumentų. Ne visi geri fleitininkai gali gražiai pagroti *piccolo* fleita. Reikia daugybę valandų groti specialius pratimus, kad būtų patogu, kad ausys įprastų prie specifinio garso, kuris nėra natūralus mūsų klausai, kad lūpų raumenys priprastų prie didesnės įtampos. Bet jei visa tai pavyksta, ji gali skambėti kaip tikra orkestro pažiba, būti vyšnia ant torto!

D. Matvejevo nuotraukos

Lina Baublytė Nacionaliniame simfoniniame orkestre

Kas yra Jūsų Mokytojai iš didžiosios raidės, idealai, skatinę sekti ir siekti?

Esu dėkinga daugeliui savo mokytojų, kurie padėjo man tapti tuo, kas esu, tačiau jei reikėtų išskirti, tai būtų mano pirmasis fleitos mokytojas Paulius Koncė. Manau, tik dėl jo įskiepytos muzikos ir fleitos meilės tapau muzikante. Iki pat dabar šiltai bendraujame. Mokytojais laikau ir visus savo kolegas – iš jų semiuosi ir įkvėpimo, ir žinių, ir džiaugsmo muzikuoti kartu.

Grojate Lietuvos nacionaliniame simfoniniame orkestre. Koks jausmas būti orkestro dalimi? Ir ką orkestre reiškia *piccolo* fleita?

Man visada patiko simfoninė muzika, todėl labai džiaugiuosi galėdama būti šio orkestro dalimi. Orkestras – tarsi didelė dėlionė: viską sudėjus tinkamai išeina gražus paveikslas. Bet jei nors mažos dalelytės trūksta – vaizdas ne toks gražus. Ir aš ten jaučiuosi kaip maža, bet svarbi detalė.

Kalbėdama apie *piccolo* fleitą orkestre galiu pasakyti, kad, pradedant romantizmo epocha, kompozitoriai vis dažniau įtraukia šį instrumentą į bendrą orkestrinį skambesį, siekdami išgauti įvairesnių spalvų, kurių suteikia jo specifinis skambesys. *Piccolo* fleita orkestre dažnai atlieka gražiausius ir įmantriausius solo epizodus, pavyzdžiui, Mauricе'o Ravelio, Piotro Čaikovskio, Gioacchino Rossini, Dmitrijaus Šostakovičiaus ir kitų kompozitorių kūriniuose.

Kaip jaučiatės grodama orkestro repeticijoje, koncerte?

Man smagu ir repetuoti, ir koncertuoti. Žinoma, dažnai priklauso nuo to, kokia programa, kokie atlikėjai, bet repetuoti, ieškoti ir kartu su kitais muzikantais atrasti kūrinio grožį, muzikos „cinkelį“ – iš esmės visada teikia pasitenkinimą. Koncertas vainikuoja visus tuos ieškojimus. Koncertinis jaudulys dažnai prideda dar nematytų negirdėtų atspalvių, bet nuo to tik dar gražiau, net jei ir ne viskas pavyksta tobulai.

Dėstote Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje, mokote jaunuosius muzikus Nacionalinėje M.K. Čiurlionio menų mokykloje, tad kokios, Jūsų manymu, esminės ir būtinosios savybės reikalingos instrumento pedagogui?

Pedagogas visų pirma turi būti savo srities profesionalas. Tačiau iš patirties žinau – to neužtenka, patirtis ateina tik su praktika. Mintyse dažnai atsiprašau savo pirmųjų mokinių ir studentų, nes dar nemokėjau aiškiai ir efektyviai perteikti to, ką žinau, kaip išgirsti ir suprasti, kokių priemonių imtis, kad padėtum išspręsti vieną ar kitą mokinio grojimo problemą. Dabar šioje pozicijoje jaučiuosi kur kas užtikrinčiau. Dar vienas svarbus dalykas – žmogiškumas, jautrumas mokiniui. Manau, mokytojas turėtų būti kaip radaras, jaučiantis mokinio nuotaiką, parenkantis tinkamus žodžius, mokantis nuraminti, padrąsinti ir įkvėpti.

Kaip auginti ir ugdyti jaunuosius muzikus – muzikos meno mylėtojus?

Mano įsitikinimu, taisyklių čia nėra. Aš mokytojauju taip pat, kaip ir groju, – iš pajautimo. Mano praktikoje svarbiausią vietą užima ne technika, ne tobulai atliktas natų tekstas, bet pati muzika. Tą muzikinį pojūtį ir skatinu atrasti kiekvieną dieną, kiekvieną pamoką, kiekvieną minutę. Puikiai suprantu, kad gal ne visi mokiniai taps profesionaliais muzikantais, tačiau išsiugdytas muzikos pojūtis išliks visam gyvenimui.

Kokia, Jūsų nuomone, yra šių dienų Lietuvos muzikos kultūra? Ko pageidaujate, linkite sau?

Nesiimsiu vertinti visos Lietuvos muzikinės kultūros. Juk visada gali būti daugiau, geriau ir t.t. Mūsų publika auga, kultūrėja, neapsiriboja menkaverte muzika. Augant poreikiui randasi ir pasiūla. Sau palinkėčiau daugiau ryžto garsinant savo instrumentą, supažindinant publiką su įdomiais, specialiai *piccolo* fleitai sukurtais kūriniais. Sau linkiu sulaukti Dmitrijaus Šostakovičiaus Dešimtosios simfonijos filharmonijos scenoje – svajoju pagroti šį sudėtingą kūrinį, tai didelis iššūkis visiems pikolistams.

Ir pabaigoje prašau patarti, ko pasiklausyti skaitytojui, kad labiau pažintų *piccolo* fleitą?

Pasiklausykite Antonio Vivaldi Koncerto *piccolo* fleitai C-dur, antrosios dalies (*https://www.youtube.com/watch?v=8R6UDvac-3A*). Originale šis kūrinys parašytas išilginei soprano fleitai, tačiau ilgainiui tapo vienu svarbiausių ir gražiausių kūrinių, atliekamų būtent *piccolo* fleita.

Dėkoju už pokalbį.

Stilinga kairė

Antano Obcarsko spektaklis „Kas nužudė mano tėvą“

Ieva Tumanovičiūtė

Režisieriaus Antano Obcarsko spektakliai „Voicekas“ (Lietuvos nacionalinis dramos teatras (LNDT), 2018), „Alisa“ (LNDT, 2020), „Batsiuviai“ (Nacionalinis Kauno dramos teatras (NKDT), 2020) ir naujausias „Kas nužudė mano tėvą“ (LNDT, 2021) – stilingi, šiuolaikiški, persmelkti didmiesčio elegancijos ir vis ryškėjančios kairiosios minties. Pirmuosius spektaklius kūręs su dramaturgu Laurynu Adomaičiu (su juo stato ir būsimą spektaklį „Boksas“: eskizas parodytas 2021 m. šiuolaikinės dramaturgijos festivalyje „Versmė“), ketvirtam savo pastatymui Obcarskas pasirinko Lietuvoje mažai žinomą, pasaulyje išgarsėjusį dvidešimt devynerių metų rašytoją Édouardą Louis, turintį neeilinę biografiją.

Užaugęs skurdžiame Šiaurės Prancūzijos kaimelyje, Louis trijuose autobiografiniuose romanuose – „Edžio pabaiga“ („The End of Eddy“, 2014, iš prancūzų į anglų kalbą vertė Michaelis Lucey), „Smurto istorija“ („History of Violence“, 2016, vertė Lorinas Steinas) ir „Kas nužudė mano tėvą“ („Who Killed My Father“, 2018, vertė Steinas) – aprašo provincijos tikrovę. Dėl autobiografiškumo jis lyginamas su tokiais rašytojais kaip Karlas Ove Knausgårdas, bet yra politiškesnis – savo artimųjų pasirinkimus mato kaip iš anksto nulemtus politinių bei socialinių aplinkybių. Iš pradžių Paryžiaus leidėjai nenorėjo spausdinti pirmojo Louis kūrinio, nes, jų manymu, Prancūzijoje toks skurdas neegzistuoja. Bet, pasirodo, ir ten, kaip visur, yra neišsilavinusių vyrų bei moterų, seksizmo, homofobijos, rasizmo, patyčių, alkoholizmo ir smurto.

Kartu su draugu filosofu Geoffroy de Lagasnerie rašytojas yra parašęs kairuolišką atvirą laišką „Intelektualaus ir politinio kontrpuolimo manifestas“ („Manifesto for an Intellectual and Political Counteroffensive“, 2015), kurį išspausdino „Le Monde“ ir „Los Angeles Review of Books“. Jame pabrėžiamas kairiųjų partijų atitolimas nuo savo vertybių migrantų krizės akivaizdoje, vis didėjantis dešiniųjų populizmas ir vis stiprėjantis rašytojų, intelektualų ir akademikų apolitiškumas. 2017 m. Louis straipsnį „Kodėl mano tėvas balsuoja už Le Pen“ („Why My Father Votes for Le Pen“) išspausdino „The New York Times“. Jis parodo, kad tokiems žmonėms kaip jo tėvai tai yra būdas būti matomiems, nes kairieji juos apleido, o kraštutiniai dešinieji prabilo apie jų problemas, meluodami apie tikrąsias jų priežastis, skatindami rasizmą ir homofobiją.

Susikūręs naują tapatybę – Louis pasikeitė vardą ir pavardę (tikroji jo pavardė Eddy Bellegueule), pasidarė dantų ir žandikaulio operaciją, subūrė naują šeimą iš draugų, – jis rašo apie tai, ką patyrė praeityje: skurdą, smurtą ir patyčias. Jautriuose ir provokuojančiuose jo kūriniuose asmeninės istorijos ir jausmingumas dera su konkrečia politine pozicija ir filosofų bei sociologų, su kuriais jis save sieja, mintimi. Louis studijavo filosofiją Paryžiaus universitetuose *École Normale Supérieure* ir *L'École des hautes études en sciences sociales*, pirmasis iš savo šeimos įgijo aukštąjį išsilavinimą. Redagavo kolektyvinį veikalą apie Pierre'ą Bourdieu. O pirmą savo knygą skyrė draugui rašytojui ir filosofui Didier Eribonui, taip pat kilusiam iš darbininkų šeimos.

Pirmame savo romane Louis pabrėžia pastangas būti panašiam į kitus – šeimos narius bei miestelio gyventojus ir negalėjimą pritapti vis labiau suvokiant savo homoseksualumą. Antrajame pasakoja apie patirtą užpuolimą bei išprievartavimą ir kovą su rasizmu. Trečioje nedidelės apimties knygoje „Kas nužudė mano tėvą“, vadinamoje ir memuarais, ir esė, ir politiniu dokumentu, ir autobiografiniu romanu, autorius, jau išsilaisvinęs iš praeities nuoskaudų, tyrinėja savo tėvą. Mėgina perprasti jį ir jo gyvenimą, atskleidžia sudėtingus jų tarpusavio santykius. Tėvas, paveiktas tradicinio vyriškumo sampratos, anksti metė mokyklą, dirbo fabrike, skurdo, norėjo būti geras tėvas, nemušė vaikų, nes pats patyrė smurtą, atrodė nelaimingas, niekino šventes ir bet kokį džiaugsmą, gerdavo vienas ir su draugais, bet kartais elgdavosi herojiškai, išpildydavo sūnaus svajones. Nors tėvas ir motina tyčiodavosi iš homoseksualumo, kuris jų aplinkoje reiškė didelę gėdą, ir dėl to sūnų žemindavo, Louis vis tiek žiūri į savo tėvus su atjauta, suprasdamas, koks sunkus ir nelaimingas buvo jų gyvenimas, koks priklausomas nuo politikos ir įstatymų. Pasakrašytojo, tik skurstantieji, švęsdami padidintą išmoką, važiuoja prie jūros – politika jų gyvenimui daro kitokią įtaką nei pasiturinčiųjų.

Kūrinys sudarytas iš fragmentų – nechronologiškų sūnaus prisiminimų apie tėvą, apibendrintų sociologinių įžvalgų, kairiosios minties intarpų, poetiškų vizijų ir emocingų situacijų atpasakojimo. Visa tai – savotiškas sūnaus monologas. Pasirinkdamas šį kūrinį Obcarskas rodo siekį neatsilikti nuo šiuolaikinės literatūros bei filosofijos tendencijų. Režisierius Ivo van Hove, kurio teatro estetikos įtakos galima būtų ieškoti Obcarsko darbuose, taip pat yra režisavęs šį kūrinį, kaip ir tokius šiuolaikinius romanus kaip Hanya Yanagihara „Mažas gyvenimas“ (2018) ir naujausią, į kitas kalbas verčiamą Louis kūrinį „Moters kovos ir virsmai“ (2021). Lietuvos teatras kol kas atsilieka nuo šiuolaikinės prozos tendencijų ir jos pastatymų. Be to, Obcarsko pasirinkimas atrodo vertingas dėl kairiųjų politinių idėjų įliejimo į Lietuvos sceną, nes to vis dar retai pasitaiko. Kūrinyje minimi konkretūs Prancūzijos politikai ir įstatymai, padarę tiesioginę įtaką pagrindinio veikėjo tėvo gyvenimui, o kartu tai ne tik politinis manifestas, bet veikiau atvira, jausminga sūnaus išpažintis ir pastangos suvokti tėvą.

Iš savo aplinkos Louis išsilaisvino per teatrą – išvykti iš gimtojo miestelio į geresnę mokyklą jam padėjo dramos būrelis. Dabar jo kūriniai inscenizuojami įvairiose Europos scenose. Be minėto van Hove's, Anna Smolar pastatė jo pirmąjį romaną „Edžio pabaiga“ (2020), Thomas Ostermeieris režisavo jo antrąją knygą „Smurto istorija“ (2018), o statydamas „Kas nužudė mano tėvą“ (2021) vaidinti į Berlyno teatro „Schaubühne“ sceną pakvietė patį Louis. Rašytojas kartu su režisieriumi Milo Rau sukūrė paskaitą-pasirodymą „Tardymas“ (2021).

Tarp Lietuvos teatro darbų šiuolaikiškumu ir kokybe išsiskyrė Obcarsko spektaklio „Alisa“ scenografija, kostiumai ir bendri personažų įvaizdžiai. Režisieriaus ir scenografės Laurynos Liepaitės duetas dar kartą parodo nepriekaištingą scenos estetiką. Spektaklio „Kas nužudė mano tėvą“ erdvė minimali ir išgryninta: veidrodinės sienos įrėmina nedidelį stačiakampį plotą, ant pilkų grindų stovi prislopintos raudonos spalvos odinė sofa, ant jos sėdi tamsiai mėlynu kostiumu vilkintis jaunas vyras; virš jo šį įstrižai scenoje pastatytą kubą užbaigia stačiu kampu sujungti du ekranai. Scenovaizdžio spalvų ir faktūrų derinys kuria rafinuotą grožį, apimantį viešbučių vienatvę, miesto džiungles ir kitas didmiesčio detales. Šioje elegantiškoje, net prabangioje erdvėje pasakojama skurdo ir skausmo istorija. Erdvė atspindi naują pagrindinio herojaus tapatybę ir aplinką, į kurią jis pabėgo per išsilavinimą, perkūręs save. Bet jis grįžta į prisiminimus, kad geriau pažintų ir suprastų tėvą, atkurtų su juo ryšį, taip pat siekia politiškai kovoti už tokius žmones kaip jis, užuot vaidinęs „naująjį buržua“ ir gėdijęsis savo šaknų.

Pagrindinį vaidmenį monospektaklyje kuria Gediminas Rimeika, bet jis čia ne visai vienas – veidrodinės sienos daugina jo atspindžius, šie tampa scenos partneriais. Ekranuose stambiu planu rodomas aktoriaus veidas, kaip paaiškėja, yra jo tėvo. Jis sukuria ir sūnų, ir tėvą. Taip pat pasakodamas suvaidina ir motiną, ir vyresnį brolį. Erdvė prisipildo atspindžių ir atsiminimų. Padauginti pagrindinio herojaus atspindžiai rodo, jog jis tiria tėvą ir tam, kad atpažintų jį savyje, sugautų, išsilaisvintų. Performavęs save galiausiai pakeičia ir savo tėvą.

Gediminas Rimeika spektaklyje „Kas nužudė mano tėvą“ D. Matvejevo nuotr.

Jų santykis – dinamiškas, nevienareikšmis ir nuolat kintantis.

Obcarsko spektakliuose išryškėja aktoriai. „Alisoje“ Aistė Zabotkaitė sukūrė keistą, paslaptingą, uždarą, bet itin ambicingą ir karingą veikėją, kuri neliko nepastebėta. Rimeika taip pat atsiskleidžia kaip aktorius, tai vienas rimčiausių jo vaidmenų: čia jis kitoks, nei teko matyti iki tol. Rimeika kontroliuoja veiksmą, daro tai nuosekliai ir tuo mėgaujasi, neperžengdamas ribų, neperspausdamas ir neparyškindamas nė vienos savo reakcijos. Nuo pirmų žodžių jis stebina ramia, santūria kalbėsena, vedama mintimi, gebėjimu atskleisti filosofinį ir politinį teksto turinį, tiksliai nupasakoti veikėjo prisiminimus, supažindinti su jo šeima bei gyvenamąja aplinka ir jautriai išgyventi tėvo nepripažinimo dramą.

Rimeika kuria švelnų, jausmingą ir intelektualų personažą. Jo homoseksualumas išoriškai nepabrėžiamas ir neakcentuojamas klišėmis, jį galima būtų prilyginti Gaspardo Ullielio vaidinamam veikėjui filme „Tai tik pasaulio pabaiga“ (rež. Xavier Dolan, 2016); ne veltui rašytojas trečią savo knygą skiria Dolanui. Rimeikos veikėjas pasižymi ir gudraus vaiko, ir išminčiaus bruožais. Taip švelniai pasakoti skaudžius vaikystės išgyvenimus, matyt, įmanoma tada, kai esi atleidęs skriaudėjams, tarp kurių ir tavo tėvas. Veikėjas supranta, kad esant tokiai politinei ir socialinei sistemai, kokioje subrendo jo tėvas, bei vertybėms, kuriomis vadovavosi, jis negalėjo būti kitoks. Kartu veikėjas yra sūnus, sugebėjęs netapti toks kaip jo tėvas bei visi kiti kaime ir išsiveržti iš tos aplinkos, bet nuo jos ne atsiriboti, o siekti įrodyti kitiems, ypač valdantiesiems, kaip iš tiesų jie atitrūkę nuo tikrovės, priimdami politinius sprendimus.

Obcarskas išlaiko teksto fragmentiškumą, trumpina jį minimaliai, scenas jungia plastiškai. Kartais jas atskiria kontrastinga muzika arba aktorius, padaręs kokį nors gestą ar judesį, imasi naujos temos. Susitapatinęs su tekstu Rimeika organiškai užpildo erdvę, išnaudoja veidrodžius ir sofą, jo veiksmai nėra mechaniški, judesiai atrodo natūralūs, nenuspėjami, neschematiški. Aktorius nuosekliai plėtoja mintį ir kartu išgyvena dramą – jam skaudžiausia, kad tėvas nusisuko, kai jis vaikystėje svečiams surengė pasirodymą. Jis taip troško, kad tėtis į jį pažiūrėtų.

Dviejuose ekranuose nuolat rodomas aktoriaus veidas stambiu planu. Tai iš anksto nufilmuoti kadrai: vyras ekrane išgyvena savo dramą – jis pagrindinio veikėjo tėvas. Jo veide matoma nežymi reakcija į sūnaus kalbą. Dažniausiai jis atrodo kenčiantis ir susikrimtęs, iš visų jėgų mėginantis susitvardyti. Stengdamasis nepripažinti silpnumo ar klaidų, sukanda dantis. Bet retkarčiais galima matyti, kaip jis šypteli tarsi mėgindamas atrodyti pranašesnis už sūnų ir kartu žavisi jo įžvalgomis. Vis dėlto jis didžiuojasi sūnumi ir jį myli. Tėvas neturi savo balso, bet balsą jam suteikia sūnus, pasakodamas jo istoriją.

Šiame spektaklyje, kaip ir „Alisoje“, kurios veiksmas vyksta Paryžiuje, o svarstant teisingumo temą prabyla Robespjeras ir Marija Antuanetė, Obcarskas taip pat flirtuoja su prancūziškumu, kuris yra būdas pasakoti rafinuočiau, nors paties Louis romanai griauna idealizuotą Prancūzijos vaizdą. Spektaklyje „Kas nužudė mano tėvą“ didžiausią kontrastą kuria tai, kaip elegantiškas jaunas vyras tobulu kostiumu gražiame interjere pasakoja apie kaime tvyrančią tamsą ir smurtą. Tai leidžia su juo tapatintis, išvengiant dažno paradokso, kad tie, kurie vaizduojami scenoje, į teatrą niekada neateis. Šis spektaklis išsiskiria tuo, kad kalba būtent tiems, kurie vaikšto į teatrą, bet ne visada susimąsto, kas vyksta už didmiesčio ribų. Kartu tai daro labai švelniai ir neagresyviai. O kaltinami čia labai konkretūs politikai – Jacques'as Chiracas, Nicolas Sarkozy, Emmanuelis Macronas ir kiti, įvardijami jų priimti įstatymai, padarę tiesioginę įtaką pagrindinio veikėjo tėvui. Žiūrovams telieka pasvarstyti, kas tokie sulaužė stuburus jų tėvams.

Spektaklyje „Kas nužudė mano tėvą“ Obcarskas dar kartą pademonstruoja subtilią estetiką ir kairiąją mintį, šiuo deriniu išsiskirdamas tarp kitų Lietuvos teatro kūrėjų. Jis vienas stilingiausių ir šiuolaikiškiausiai mąstančių šiandienos režisierių, jaučiantis dabartinius filosofinius ir sociologinius kontekstus. Ne veltui „Alisoje“ panaudotas šokis iš Jeano-Luco Godard'o filmo „Išsišokėlių gauja“: ankstyvieji šio kino režisieriaus darbai buvo itin kairuoliški ir revoliucingi. Atrodo, toks yra ir Obcarsko siekis: kurti intelektualų, kairiųjų politinių pažiūrų persmelktą teatrą, bet kartu stilingą ir estetiškai patrauklų, suvokiant, kad teatras – ne tik politika, bet ir poetika.

Šokis apima viską

Pokalbis su balerina Jade Isabella Longley

Agnė Zėringytė

Baigusi Anglijos nacionalinę baleto mokyklą Jade Isabella Longley prisijungė prie Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro (LNOBT) trupės. Sukūrė vaidmenis tokiuose spektakliuose kaip „Korsaras“, „Bajaderė“, „Don Kichotas“, „Spragtukas“, „Čipolinas“ ir kt. 2019 m. pelnė Metų baleto vilties titulą.

Kada prasidėjo Tavo šokio karjera?

Mano, kaip šokėjos, karjera, manau, prasidėjo paskutiniais mokyklos metais. Mokiausi ir treniravausi Anglijos nacionalinėje baleto mokykloje ir mums labai pasisekė, kad turėjome galimybę kelis kartus dirbti su trupe. Pirmąją pažintį su teatru įvardyčiau kaip džiugią ir įkvepiančią. Mane labai motyvavo laikas, praleistas užkulisiuose stebint, kaip pagrindiniai šokėjai repetuoja ir pasirodo. Be to, egzistuoja malonus teatro jaudulys. Nežinau, kaip tiksliai apibūdinti, tačiau tai energija, kuri yra tik teatre: muzika, scenografija, kostiumai – visa tai sukuria spektaklį ir suteikia publikai naujų patirčių, o menininkui sukelia priklausomybę.

Nuo 2018 m. šoki LNOBT trupėje. Kokios aplinkybės atvedė Tave į Lietuvą?

Į Lietuvą atvykau baigusi mokyklą. Paskutiniais mokymosi metais perėjau atranką ir pasirinkau Lietuvą – apsilankiusi šalyje ir pajutusi gerą atmosferą trupėje. Taip pat mane patraukė ir repertuaras.

Kaip sekėsi prisitaikyti Lietuvoje?

Tikrai prireikė laiko, kol susitaikiau su faktu, kad nesuprantu kalbos. Sunku priprasti prie to, kad jautiesi sutrikusi. Niekad anksčiau neteko atsidurti situacijoje, kurioje man reikėtų kitų žmonių pagalbos, kad suprasčiau, kas vyksta. Tai pirmas kartas, kai gyvenu toli nuo gimtosios šalies. Džiugu, kad trupė labai maloniai priėmė ir žmonės visada man padeda.

Sunkiausias metas buvo tarp dviejų karantinų: visą tą laiką praleidau Lietuvoje, nes keliauti tuo metu buvo sudėtinga, ypač į Didžiąją Britaniją. Tokį ilgą laiką nematyti šeimos labai sunku. Tikiuosi, jie greit galės gyvai pamatyti mane šokančią.

Kaip apibūdintum savo kelionę šokio pasaulyje?

Kartą mokytoja pasakė, kad mano, kaip šokėjos, karjera bus banguota. Patirsiu ir pakylėjimų, ir nuosmukių, ir reikia tai priimti. Suprasti, ko tau iš tiesų reikia tuo momentu. Nuolat to mokausi. Kartais jaučiuosi labai savimi nusivylusi, bet svarbiausia – išlaikyti tvirtą nusiteikimą.

Šį sezoną sukūrei naujus vaidmenis spektakliuose „Don Kichotas“, „Korsaras“, „Snieguolė ir septyni nykštukai“ bei pagrindinę veikėją Mari „Spragtuke“. Ką norėtum šokti ateityje?

Esu labai dėkinga dėl visų vaidmenų, kuriuos teko įkūnyti iki šiol. Kiekvienas vaidmuo ko nors išmoko ir padeda tobulėti. Naujų vaidmenų ruošimas labai motyvuoja, palaiko užsidegimą, kuris itin reikalingas. Noriu šokti viską, ką tik galiu, nes kiekvienas vaidmuo ką nors duoda. Sunku išskirti specifinius vaidmenis, kuriuos norėčiau įkūnyti, nes jų paprasčiausiai per daug. Labiausiai traukia personažai, turintys įdomią istoriją ir emocinį gylį. Juos įdomu interpretuoti ir tokie vaidmenys padeda tobulėti meninėje srityje.

Ruošiantis Mari vaidmeniui repetitorė pasakė tai, kas man artima, – publikai turiu perteikti istoriją, savitą Mari; viskas turi turėti prasmę, negali būti tuščių judesių. Treniruodamiesi tiek daug dėmesio sutelkiame į techniką, kad kartais pasimiršta meninė dalis, o ji pati svarbiausia! Publika gali pamiršti ar nepastebėti poros techninių klaidų, jei tuo metu bus emocija. Jie nori kartu su tavimi patirti tą kelionę scenoje. Tai ir kuria magiją. Šią sritį labiausiai džiugu tobulinti, kol augu kaip šokėja.

Baigei Anglijos nacionalinę baleto mokyklą. Kaip skiriasi rutina bei darbas mokykloje ir teatre?

Teatras nuo mokyklos labai skiriasi. Mokykloje nėra tiek daug pasirodoma: daugiausia treniruojiesi, mokaisi ir mokytojai tave spaudžia. Prisimenu, mokykloje turėdavome trijų valandų trukmės baleto pamokas. Dienos buvo labai intensyvios – maždaug nuo pusės devynių ryto iki šeštos vakaro. Grafikas varijuodavo, bet išlikdavo panašus kiekvieną savaitę.

Trupėje viskas kitaip. Baleto treinažas trunka vos valandą ir pačiam reikia būti daug labiau disciplinuotam. Žinoma, repetitoriai mums padeda pasiruošti specifiniams vaidmenims, bet pats turi prisiimti atsakomybę už savo progresą ir kryptingumą.

Kartais turime mažiau pasirodymų, o kartu ir mažiau darbo valandų per dieną, tačiau kartais darbotvarkė būna labai įtempta. Viskas priklauso nuo spektaklių grafiko. Bet mūsų asmeninė pareiga ir yra išlikti motyvuotiems ir susikaupusiems, nepaisant darbo krūvio. Niekas neverčia prisiimti papildomo darbo trupėje, bet jei norisi pasiekti daugiau, būtina įdėti papildomo darbo.

Mums labai pasisekė, jog turime nuostabią kineziterapeutę Mariją Endriukaitytę, kuri padeda sustiprinti tam tikras kūno vietas, kad pasiektume išsikeltus tikslus. Ji man labai padėjo po kelio operacijos per praėjusių metų karantiną.

Jade Isabella Longley balete „Spragtukas“

M. Aleksos nuotr.

Vienas dalykas, prie kurio tikrai turėjau pripras ti prisijungusi prie trupės, buvo choreografijos mokymasis iš vaizdo įrašų. Teatre yra nešiojamieji kompiuteriai su kiekvieno spektaklio įrašais. Prireikė laiko, kol įpratau prie proceso, nes mokykloje to nedarėme.

2021 m. „Kūrybiniame impulse“ sukūrei miniatiūrą „Svajingumas“ ir atlikai kartu su šokėju Lorenzo Epifani. Kaip kilo kompozicijos idėja? Ar planuoji ir ateityje kurti choreografiją?

Mums labai pasisekė, kad pernai per karantiną turėjome galimybę dirbti prie pasirodymų. Tai suteikė man prasmės, kai nežinojau, kokia bus ateitis. Inspiracija kurti miniatiūrą kilo iš muzikos ir joje slypinčios istorijos. Užduotis buvo naudoti operos muziką, norint paminėti operos jubiliejų, ir tai galiausiai suformavo mano kūrinį.

Labai norėčiau neilgai trukus vėl ką nors sukurti. Iš šios patirties daug ko pasimokiau ir manau, kad labai svarbu į baletą pažvelgti kitu kampu.

Kokie žmonės Tave įkvepia?

Mama man visada darė didelę įtaką ir mane įkvėpdavo. Ji dailininkė, labai kūrybinga, turinti paprastą ir aiškų, škotišką požiūrį į gyvenimą. Jos kruopštumas ir atsparumas įvairioms aplinkybėms išmokė mane valios stiprybės. Esu jai už visa tai skolinga.

Kas Tau yra šokis?

Labai sudėtingas klausimas. Šokis gali būti laimė, laisvė, nusivylimas, laikas, atsidavimas, istorijos, judesiai, muzika, emocijos – viskas. Mano gyvenime nuolat keitėsi aplinkybės: mokyklos, šalys, draugystės ir t.t., bet vienas dalykas – šokis – išliko nepakitęs.

Kasdienės šokio pamokos – tokia pat mano rutinos dalis kaip ir pusryčiai. Net kai nesinori, mano diena neprasideda nebaigus šokio pamokos. Galbūt nėra gerai, kada „gyvenimas“ ir „šokis“ yra taip susipynę, kai kada reikia atskirties. Kartais išties sunku, kai būnu savimi nusivylusi, nes nelengvai paleidžiu įvairius dalykus, bet jausminė patirtis scenoje – unikali. Čia gal ir klišė, tačiau tai atperka viską.

Ačiū už pokalbį.

Judesio gyvybė

Pokalbis su šokėja Oksana Griaznova

Ignas Zalieckas

*Oksana Griaznova – šokėja, pradedanti choreografė, mokytoja. Šiuolaikinio šokio išsilavinimą įgijo Suomijoje (*North-Karelia College Outokumpu*), taip pat studijavo šokio pedagogiką Frankfurte prie Maino (*Hochschule für Musik und Darstellende Kunst*). Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje ir Nacionalinėje M.K. Čiurlionio menų mokykloje dėstė šiuolaikinį šokį. 2015–2017 m. dirbo Kauno šokio teatre „Aura“, šiuo metu yra Šeiko šokio teatro šokėja. Dalyvauja tokiuose spektakliuose kaip „Kill, Baby, Kill“ (choreografė Inga Kuznecova, 2021), „Audros akis“ (choreografas Rachidas Ouramdane'as, 2021), „Klajojančios kopos“ (choreografas Daphnis Kokkinos, 2020), „Ordredesordreordredesordre“ (choreografė Vilma Pitrinaitė, 2020) ir kt. Sukūrė šokio spektaklį „Asmens kodas“ (2018).*

Kas Tau yra judesys?

Judesys visų pirma yra bendravimo forma. Jis kyla iš begalės skirtingų šaltinių. Gali būti apgalvotas ir sąmoningas, kai viskas apskaičiuota, nuspręsta, kokią kokybę ir tempą naudosiu fizinių elementų atžvilgiu. Su judesiu galima dirbti ir kitaip, tarkim, iš emocinės perspektyvos, kai noriu įkūnyti jausmą – ne demonstruoti, o pajausti, – tada jį išauginu per tam tikrą judesį, stebėdama, kur jis mane veda ir iš kokios kitos perspektyvos vėl pasirodo. Trečias būdas dirbti su judesiu – būsena: ji gali priklausyti nuo gyvenimo ar dienos įvykių, tuo metu vyraujančios jausenos. Judesys yra nuolat kintanti forma, toks pat kaip ir žmogus, nes mes kasdien esame skirtingi. Judesys nesibaigia, kiekvieną dieną atrandu jį iš naujo, kiekvieną dieną jis gyvas.

Kaip išlaikai judesio gyvybę repertuariniuose spektakliuose?

Kiekvieną kartą stengiuosi „nusinulinti“, kad galėčiau atrasti ką nors, ko nesu dariusi iki tol, bet tai priklauso ir nuo paties spektaklio, jo struktūros. „Nusinulinimas“ man leidžia būti čia ir dabar su judesiu, užduotimis, spektakliu. Jeigu tai kombinacija, kurią turiu šokti kartu su partneriu, tada dėmesys būna nukreiptas ne tik į vidų, bet ir į išorę, nes turiu būti ir su kitais. Koncentracija sutelkta į faktą, kad esu grupėje su kitais šokėjais. Šioje situacijoje vis tiek bandau viską pajausti, tačiau žinau, kad esu priklausoma nuo kito žmogaus. Jeigu šoku viena, turiu daugiau laisvės priimti pokyčius ir atitinkamai daryti įtaką šokiui pagal tai, kaip šiandien jaučiuosi. Aišku, jeigu tai sustatyta medžiaga, ji tokia ir išliks. O pasirodymo dalyse, pagrįstose improvizacija ar judesio tyrinėjimu, yra tam tikri rėmai, kuriuose galima „žaisti“, ieškoti, atrasti, nustebinti

Nukelta į 7 psl.

Dvipusis zoologijos sodas

Artūro Areimos teatro filmas-spektaklis „Našlės“

Greta Vilnelė

Artūro Areimos teatro (AAT) trupės pasirinkimas naują spektaklį kurti pagal Sławomiro Mrožeko tragikomediją „Našlės“ šiek tiek nestandartinis, atsižvelgiant į kelerių pastarųjų metų režisieriaus išbandytą dramaturginę medžiagą – individo išgyvenimus šių dienų pasaulyje tyrinėjančią Falko Richterio dramaturgiją bei tokių provokuojančių šiuolaikinių dramos meistrų kaip Markas Ravenhillas ir Heineris Mülleris tekstus. Dar viena AAT tendencija – vokiečių dramaturgijos inscenizacijų gausa. Tad lenkų dramaturgo Mrožeko vieno veiksmo pjesė apie klastingas našles šiame kontekste išsiskiria. Be to, šis teatrinis įvykis – net ne spektaklis, o veikiau kinematografinė patirtis, suliejanti abi meno formas į vienį. Tiesa, teatro čia ne per daugiausia.

Žiūrovus pasitinka ant jų kėdžių sudėti bananai. Kyla minčių, kad scenoje netrukus pamatysime radikalų Laukinių Vakarų įkvėptą „Našlių“ perdirbinį, kuriame bananai tampa koltais, tačiau veiksmas scenoje tai paneigia. Aktoriai sėdi ant kėdžių, virš jų galvų kabo ekranas, jame rodomas filmas. Nusigrimavę, kostiumus vilkintys aktoriai stebi žiūrovus. Filme padavėjas (Karolis Legenis) atskleidžia, kam skirti vaisiai: kai buvo dar mažas, jam patikdavo zoologijos sode stebėti beždžiones, dorojančias bananus. Pabaigoje aktoriai, žvelgdami į ekraną, paploja sau, o tada žiūrovams, kuriuos visą laiką stebėjo. Tai provokacija, būdinga Artūro Areimos režisūriniam braižui. Kyla klausimas – ko ja siekiama? Pažeminti, prajuokinti ar nustebinti žiūrovą? Manau, vieno atsakymo nėra. Tačiau remiantis šiuo esminiu ir vieninteliu šokiruojančiu akibrokštu atsiveria kitokia mąstymo apie „Našlių“ veikėjus perspektyva. Gaila, kad tai atsitinka tik paskutinėmis patirties akimirkomis.

Pagrindinės filmo veikėjos – dvi našlės, jų vaidmenis atlieka žavingas Modestos Jakeliūnaitės ir Monikos Poderytės tandemas. Nors pjesėje šios dvi gedinčios damos susitinka prie staliuko kavinėje, kinematografinės patirties kūrėjai nusprendė pirmą jų susitikimą perkelti į automobilį. Beje, ekranizacijoje padavėjas ne tik aprūpina ponias maistu ir gėrimais, bet ir tampa vairuotoju. Šis kelionės motyvas įgauna simbolinę prasmę – mirusių vyrų kelionė tęsiasi po laidotuvių jų našlių pokalbiuose, riedant duobėtu keliu. Tiek pjesėje, tiek jos ekranizacijoje našles galima būtų vadinti *femme fatale* etalonu. Korumpuotos, šaltos, elegantiškos veikėjos, atrodo, tik ir laukė vyrų mirties. Be to, filmo

Modesta Jakeliūnaitė ir Monika Poderytė filme-spektaklyje „Našlės“ AAT nuotr.

atmosfera niūrumu ir monochromine estetika primena *film noir* stilių. Regis, pati mirtis yra trečioji našlė, alsuojanti veikėjams į nugarą.

Filme vizualinėmis priemonėmis kuriama chaotiška, rokoko perteklinį saldumą atspindinti nuotaika. Iš veikėjų kostiumų būtų galima spręsti, kad jie – keliaujančio cirko artistai. Tokie kostiumai, kurti paties režisieriaus, papildo zoologijos sodo beždžionių motyvą. Tirštas personažų grimas paryškina veikėjų dviveidiškumą, dirbtinumą. Paprašytas atnešti šokoladinio pudingo pankrokiškasis padavėjas su aukštakulniais, tinklinėmis pėdkelnėmis ir pūkuotais kailinukais našlėms paserviruoja šviežią, šiltą ekskrementų tinginį. Vienintelė vizualiai „švari“ veikėja – trečioji našlė (Justė Buslavičiūtė). Ši paslaptinga nepažįstamoji, automobilyje atsiradusi kiek vėliau, – tarsi nužengusi iš Aleksandro Bloko pjesės puslapių, ant kurių krinta pavojingas dar vienos lemtingos moters šešėlis. Tačiau kitokios, dieviškos. Buslavičiūtės kuriama našlė visą filmą šypsosi ir tyli: ji tampa idealu, moterimi, kokia niekada nebus kitos dvi našlės.

Filmas nemalonus, vietomis neskoningas, atgrasus, stokojantis kino kalbos subtilybių. Tai natūroje filmuotas spektaklis. Toks formos pasirinkimas ne rodo norą kurti tarp disciplinų, bet išryškina artėjančio karantino grėsmės mastą.

Santykis su publika tampa kertiniu „Našlių“ – tarpinio varianto tarp kino ir teatro – atspirties tašku. Čia susiduriama su dviprasmybe: aktoriai lyg ir scenoje, tačiau stebi publiką. O ši stebi filmą, tik retkarčiais užmesdama žvilgsnį į aktorių veidus. Tokiam santykiui apčiuopti terminų kol kas nėra. Tinkamiausi žodžiai – dvipusis zoologijos sodas, kai kiekviena pusė yra ir turistai, ir beždžionės.

Atkelta iš 6 psl.

save ir kitus. Ir tie rėmai nebūtinai diktuoja, kur turi būti nukreiptas dėmesys – į išorę ar į vidų.

Ar į kiekvieną pasirodymą stengiesi įnešti tos dienos būsenos?

Kiekvieną kartą įnešu ko nors, kas dominuoja konkrečią dieną ar laikotarpį, nes manau, kad neįmanoma visiškai nukirsti vyraujančios būsenos, ją galima tik pakreipti kuria nors kryptimi. Jei per spektaklį reikia rodyti daug džiaugsmo, bet tą dieną jo visiškai nejaučiu, stengiuosi jo atrasti, bet nenoriu primesti sau nuotaikos, kurti fasado. Mano tikslas – savyje atrasti reikiamą būseną.

Kurdama spektaklį ieškai netikėtų naratyvo posūkių ar keliauji į fragmentų, pojūčių, abstrakcijų erdvę?

Abstrakcija man artimesnė kryptis, tiksliau, būsenų konstrukcija: domina, kaip judesys sukuria būseną ir atvirkščiai, kaip ji paveikia judesį. Kaip tai dėliojasi, priklauso nuo kiekvienos dienos jausenos. Kartais į salę ateinu jau apimta tam

Oksana Griaznova spektaklyje „Audros akis“ E. Sabaliauskaitės nuotr.

tikros emocijos ir imu su ja dirbti arba atvirkščiai – atvykstu visiškai tuščia ir galvoju, kaip iš fizinės pusės galima pasiekti tikslą. Tai tinka tik tuo atveju, jei dirbu viena.

Ar šokis gali pagerinti žmonių neverbalinio bendravimo įgūdžius?

Visų pirma judesys labai sunkiai veikia per ekraną (ypač jeigu tiesiog yra rodomas scenai kurto spektaklio įrašas), reikia mokėti per jį dirbti. O jei kalbama apie gyvą pasirodymą, žiūrovo atsivėrimas, noras mokytis ir prisiminti priklauso nuo jo pasirengimo priimti ir būti paveiktam. Prisiminkime žmogaus raidą: visko išmokstame per kūną, neverbalinę komunikaciją, kalba ir simbolinis mąstymas ateina vėliau ir kartu su tuo imame nebegirdėti savo kūno, atsijungti nuo kitų kūnų, o kartais net ir nuo savo pačių kūno. Tačiau kūnas su kūnu šnekasi, nes visi jį turime. Tai yra paveiku, bet reikia leisti tam pasireikšti.

2014 m. dalyvavau projekte „Judesio prisistatymai“ („Physical introductions“), jo idėja – pakviesti žiūrovus į valandos trukmės seminarą, kuriame per tam tikrą judesį ar jų konstrukciją analizuojamas konkretaus spektaklio fiziškumas. Seminarą veda šokėjai ir choreografai, skiria užduotis. Vėliau dalyviai žiūri būtent tą spektaklį. Jie teigė visiškai kitaip reagavę į pasirodymą ir atliekamus judesius. Jautė savo raumenis judant, tai sukeldavo emocijas, kintančias būsenas. Tai rodo, kad mūsų kūnai sukurti bendravimui. Lieka klausimas – ar leidžiame jam vykti?

Kaip Tave veikia ši nutolimo nuo kūno problema, kitaip sakant, noras neperžengti komforto ribų?

Visada galime pasiūlyti žmogui išeiti iš komforto zonos, bet tai, kas tinkama man, kitam gali būti visiškai priešingai. Nepažįstant konkretaus žiūrovo sunku nustatyti, kiek tai veikia ir pavyksta, net jei publika yra žinoma. Esu už ėjimą iš komforto zonos, bet tai turi vykti saugiai. Tada žmogus gali kelti klausimus, analizuoti save. Kita vertus, net ir ne savo noru įmesti į nepatogią situaciją mes mokomės, tačiau saugesnė erdvė gali leisti daugiau apmąstyti, o ne tik veikti.

Kurdami spektaklius galime versti žiūrovą jaustis nepatogiai, bet tai turi būti susiję su spektaklio tikslu, noru parodyti kitokią erdvę.

Kaip pastaraisiais metais keičiasi Tavo pačios judesys?

Adaptacijos ir pokyčiai vyksta nuolat, bet vis tiek išlieka ašis, nes savo kūno sandaros ir patirčių negaliu pakeisti – staiga imti judėti visiškai kitaip vargu ar įmanoma. Tai panašu į paletę: kiekviena nauja erdvė, patirtis suteikia naują spalvą, daugiau galimybių, požiūrio taškų.

Skirtinguose miestuose mane veikia ne pati urbanistinė struktūra, o žmonės, su kuriais dirbu salėje: mėgstu stebėti, kaip jie juda, priima tam tikrus sprendimus. Jei pastebiu žmogų, judantį kitaip nei aš, išsiskiriantį kitokia judesio kokybe, ir man įdomu, kaip jis tai daro, tada skiriu tam daug dėmesio ir stengiuosi suprasti, kaip tai vyksta. Ilgesnį laiką dirbdama su konkrečiais žmonėmis jaučiu, kad šiek tiek perimu iš jų judesių, manierų, energijos. Tai susiję su atvirumu priimti naują informaciją, suvokimą, žiūros tašką. Taip pat man tai siejasi su mokymosi ideologija, kurią plačiau aiškina prancūzų filosofas Bruno Latouras. Pasak jo, mokydamasis žmogus lavina jautrumą skirtumams ir tada turi daugiau galimybių reaguoti į įvairias situacijas.

Dėkoju už pokalbį.

Mįslingos erdvės ir medžių veidai

Peeterio Krosmanno tapyba Vilniaus rotušėje

Aleksandra Fominaitė

Apžiūrinėjant penkti metai Kaune gyvenančio estų menininko Peeterio Krosmanno tapybos parodą „Druska ir pipirai“ Vilniaus rotušės pirmo aukšto salėje, neapleido mintis, kad čia pavaizduota erdvė, kuri, kaip ir gamta, puikiausiai gyvuoja ir be žmonių. Apie juos primena tik užuominos: eismo ženklai, vėliava, iškaba („Kultūra“).

Nutapytos gerai žinomos, net reprezentacinės Kauno ir Vilniaus vietos dėl netikėtų požiūrio kampų, atspalvių, šviesos ir šešėlių žaismo vaizduotės sujungiamos į vientisą tam tikrą futuristiškų formų miestą, kur jei ir esama žmonių figūrų, tai jos atrodo lyg šmėklos („Naktis sanatorijoje“), „išplėštos“ iš tamsos, o kai kurios egzistuoja tiesiogine prasme tarp žemės ir dangaus („Marija“). Šiai aplinkai būdingi elementai, nors ir sukurti žmogaus ir žmogui, savo neįprastomis formomis labiau primena ateivių iš kosmoso tematiką („Parkas“, „Balta“, „M.K. Čiurlionio muziejus“). Ta erdvė, iš kurios žmonės tarsi staigiai „išššluoti“ neįveikiamos jėgos, paslaptinga ir tuo patraukli, egzistuojanti tarsi savaime ir sau.

Užtat gerokai labiau tapytoją domina tikri arba mistiniai paukščiai („Šiaulių gatvė“, „Žiema“) ir alyvmedžiai. Šio ciklo paveikslai ne tik išsiskiria didesniu formatu, „žemiškesniais“ spalvų tonais, smulkiau nutapytais paviršiais ir tekstūromis, alyvmedžiai atrodo daug išraiškingesni, gyvybingesni nei gyvūnai. Šios šiek tiek zoomorfiškos būtybės kruopščiai tapytojo ištyrinėtomis ertmėmis ir ataugomis, atrodo, pačios „stebi“ žiūrovą. Tik šiuose paveiksluose gali pastebėti sąsajų su tikra, realistiška gamta – dėl spalvų („Raudona ochra“, „Tamsiai pilkas“, „Pastelinė žalia“) ir įmantrių, natūralistiškų ir kartu kiek makabriškų formų, primenančių šiuo metu „Maximos“ skatinamas pirkti „keistų“ formų daržoves arba tuos storų kamienų, gumbuotus invazinius medžius, kuriais sovietmečio pradžioje atvykėlių buvo apsodinta sostinė. Vietiniai medžiai tapytojui neatrodo tokie įdomūs: juos jis vaizduoja arba kaip suabstraktintą masę („Aleksotas“), arba niūrokus, nukapotomis galūnėmis („Santaka“). Pasinaudojusi proga, trumpai pakalbinau autorių apie šioje parodoje jo eksponuojamus kūrinius.

Kodėl pasirinkote nutapyti būtent šias Kauno vietas? Kas Jus šiose vietose sudomino ir patraukė?

Kai persikraustai į naują vietą, matai jas aiškiau nei vietiniai gyventojai. Viskas jose atrodo nauja ir įdomu. Kartu tau reikia laiko, kad pats susipažintum su miestu, jo gatvėmis, kraštovaizdžiu, pasivaikščiojimo takais. Manau, kad daugelį vietų įsiminiau jau nuo savo pirmųjų metų Kaune, bet tapyti jas pradėjau daug vėliau: pamatęs tą pačią vietą kitoje šviesoje, kitu metų laiku, galėjau apsispręsti, kaip geriausiai perteikti būtent šią vietą, namą, vaizdą.

Kas man krenta į akis? Tai gali būti forma, spalva, harmonija ar disonansai, kartais smulkios detalės, kartais dviejų spalvų pusiausvyra. Ir tada apie tai pagalvoji. O paskui vieną dieną jį nutapai.

Mano galvoje yra jau nemažai vietų, kurios tiesiog laukia savo laiko.

Gal galėtumėte išsamiau papasakoti apie savo tapomus Samoso salos alyvmedžius? Per parodos atidarymą girdėjau gandus, kad juos tapote ne iš natūros. Ar nutapėte juos iš nuotraukų? Ar iš atminties? O gal jie neturi nieko bendra su tikrais Samose augančiais alyvmedžiais?

Per pirmąjį kovido protrūkį buvau „strigęs“ Samoso saloje trims mėnesiams, tad turėjau daug laiko apžiūrinėti įvairiausius alyvmedžius. Nupiešiau keletą piešinių ir tuos medžius daug fotografavau. Visi šie alyvmedžių paveikslai nutapyti Kaune iš nuotraukų – daugiausia dėl to, kad man patogiau taip dirbti. Jei pusę metų turėčiau gražią studiją Samoso saloje, tada galbūt galėčiau tapyti ten iš natūros. Kadangi mano tikslas nėra fotorealizmas, nuotraukas naudoju tik prisiminimams sužadinti. Dirbau tarpusavyje „maišydamas“ skirtingus medžius, prireikus perkurdamas jų formas ir spalvas. Taigi nė vienas iš jų nėra tiksli tikrovės kopija. Tai mano prisiminimai apie alyvmedžius, sumaišyti su viskuo, ką pats žinau.

Pastebėjau, kad medžiagoje, pristatančioje Estiją kitoms šalims, estai dažnai vaizduojami kaip itin glaudžiai susiję su gamta, o kartais net turintys keistokų įpročių – pavyzdžiui, teigiama, kad estui įprasta kartkartėmis apsikabinti medį . Be to, populiariame estų filme „Lapkritis“ („November“) pasirodo neįprastų būtybių iš ikikrikščioniškų tikėjimų ir prietarų, kurie tebegyvuoja tarp estų. Jūsų nutapyti alyvmedžiai man pasirodė kažkas panašaus – tarsi zoomorfinės būtybės, kažkas tarp augalo ir gyvūno. Tikriausiai sąmoningai nepasirinkote tokio vaizdavimo, bet vis dėlto ką manote apie šias keistas būtybes, ypatingą estų santykį su gamta ir ypač medžiais?

Peeteris Krosmannas, „Šiaulių gatvė“. 2018 m. V. Nomado nuotr.

Animizmas man asmeniškai gana artimas. Atrodo, kad giliai širdyje estams jis kur kas prasmingesnis nei krikščionybė. Bet tai – tik mano nuomonė (*šypsosi*). Gamta, medžiai ir akmenys mums, estams, yra tikrai svarbūs. Nežinau kodėl. Kita vertus, gerai pagalvojus – būtų keista, jei medžiai, akmenys ir kitokia gamta mums nerūpėtų...

Kalbant apie mano alyvmedžius, jie tikrai gyvi. Tad jei įžvelgiate juose gyvų būtybių, jų ten ir esama. Tačiau tie medžiuose slypintys „veidai“ nėra mano nutapyti sąmoningai... Tai mūsų smegenys juos ten „apgyvendina“. Todėl labiau nei įmanoma, kad kiekvienas juose mato šiek tiek skirtingus „veidus“.

Paroda veikia iki sausio 29 d.

Žaidimas teka toliau

Paroda „Jurgis Mačiūnas. *Fluxus* biografika“

Marija Martinaitytė

Praeidama pamačiau už lango repetuojančius solistus – koncertas pas Meką? Pasirodo, Jono Meko vizualiųjų menų centre rengtasi Laimos Kreivytės kuruojamos parodos „Jurgis Mačiūnas. *Fluxus* biografika“ atidarymui. Jurgis Mačiūnas miręs klausosi Monteverdžio operų arijų, tarp kurių – ir Mačiūno mėgstamiausioji „Zefiro torna“ (it. „Zefyras grįžta“). Tokios mažosios iškilmės surengtos ne šiaip sau, o tiek fluxus judėjimo 60 metų, tiek paties pono *Fluxus* (angl. *Mr. Fluxus*) Jurgio Mačiūno 90 metų proga. Bet paroda neprisidengia perdėtai rimtu iškilmingumo šydu, o liepia numesti šių nemažų skaičių nulius ir pasijuokti.

Parodos dėmesio centre – Jurgis Mačiūnas. Jo kūryba išdėstoma jungiant jo gyvenimo ir *fluxus* pasaulio dokumentaciją su grafikos dizaino darbais bei meninių ir gyvenimo improvizacijų liudijimais. Tarp viso to dažnai sunku nubrėžti aiškią ribą, todėl jos parodoje atsisakoma: rasime tiek Mačiūno pasus, tiek jo darytus grafikos darbus, tiek kitų *fluxus* menininkų, bičiulių ar stebėtojų kūrinius. Bet tikriausiai ir norint būtų sunku sistemingai šiuos darbus paskirstyti pagal kokius nors kriterijus (kaip į išdidintas *fluxus* dėžutes) dėl ne per didžiausios galerijos erdvės.

Nors *fluxus* judėjimas buvo gana priešiškas galerijoms ir dažniau veikė lauke (kaip Mačiūno ir kitų *fluxistų* praeityje rengti hepeningai), dabar jis jau nebelaikomas anarchistišku ir yra pamėgtas institucijų: niekas nebeišvaro laukan ir retai kas neįsileidžia į vidų. Be to, šiuo atveju JMVMC pasirodo ne tik kaip galerija, bet ir kaip daugiafunkcė erdvė: dokumentacijų archyvas, kino teatras (antrame galerijos aukšte rodytas Jono Meko filmas), mini operos teatras ar koncertų salė ir net žaidimų aikštelė...

Pirmojoje erdvėje esame supažindinami ir su Jurgiu Mačiūnu, ir su *fluxus* judėjimo užuominomis, ir su kitais *fluxus* nariais. Antrojoje erdvėje, kurią nuo pirmosios skiria siena su anga praeiti, jau kuriamas pasakojimas apie Mačiūną ir *fluxus*, šio meno judėjimo politiškumo ir pokštavimo jungtį. Erdvių pasakojimai susilieja į viena ir skiriasi tik nežymiai, kas iš esmės tinka *fluxus* pobūdžiui (žodis *fluxus* turi daug reikšmių – viena iš jų lotynų kalba reiškia „tėkmę“).

Pažintis pradedama per Mačiūno pasus, kitus įvairius dokumentus, tarp kurių – ir paties menininko parašytas *Fluxus* manifestas, skatinantis iškelti nemeniškąją realybę ir revoliucinį meną. Matome ir Mačiūno sukurtas keleto *fluxus* menininkų vardų korteles (George Brecht, Jiri Kolar, Ay-O, Eric Andersen, Toshi Ichiyanagi, Paul Sharits, Daniel Spoerry, Claes Oldenburg, Yoko Ono, Joe Jones). Tokių kortelių Mačiūnas yra sukūręs gerokai daugiau, nei eksponuojama parodoje (jų nuotraukas galima rasti ir Jono Meko vizualiųjų menų centro internetiniame puslapyje, *fluxus* kolekcijos archyve), bet visoms eksponuoti tikriausiai reikėtų atskiros nedidukės parodos. Neapsieinama ir be Mačiūno užrašytų jo gyvenimo „chronologijos fiksavimų“, kurie tvarkinga schema ir skubia, painia rašysena lakoniškai žymi svarbiausius įvykius. Toliau „Pasidaryk pats, *Fluxus* festivalio...“ mažo formato spaudinių rinkinys ir *fluxus* leidybos tarybos sudarytas laikraščio titulinis puslapis, kurio antraštė skelbia apie *fluxus* popiežiaus – Jurgio Mačiūno – mirtį. Jo tekstas kuria kelių fiktyvių istorijų nuotrupų dėlionę: išpuolis prieš vienišą senutę Škotijoje, *fluxus* popiežiaus kelionės ir mirtis, draudimas eskimams Danijoje medžioti. Mirtis – tai dar vienas painus juokelis. Šią istoriją papildo ir Kęstučio Grigaliūno, Redo Diržio bei Kazio Venclovo „*Fluxus* popiežius“ (2000). O *fluxus* pomėgį naudoti religijos formas byloja surengtų *fluxus* mišių aprašymas. Nemaža dalis eksponatų yra įvykių aprašymai, tai kuria lankymosi archyve pojūtį.

Ekspozicijos fragmentas M. K. nuotr.

Antrojoje erdvėje išryškinama pokštavimo ir politiškumo jungtis mene. Čia susitinkame su Akademinio paruošimo grupės

Nukelta į 9 psl.

Sielai tinka būti menininku

Pokalbis su profesoriumi, metalo skulptoriumi Romualdu Inčirausku

Austėja Šmigelskaitė

Vilniaus dailės akademijos Telšių fakulteto profesoriaus, metalo skulptoriaus, medalininko Romualdo Inčirausko vardas praėjusiais metais minėtas ne kartą: lapkritį Anykščių Šv. Mato bažnyčioje atidengta profesoriaus sukurta memorialinė skulptūrinė kompozicija, skirta meno globėjo, monsinjoro Alberto Talačkos atminimui, o gruodį menininkui suteiktas Telšių garbės piliečio vardas už nuopelnus šiam kraštui.

Esate metalo skulptorius – medalininkas. Medalis atrodo labai ribojanti meno forma, kodėl ja susidomėjote?

Taip tradiciškai atrodytų. Mano baigiamasis studijų darbas Taline buvo susijęs su medalių kūrimu (profesorius 1974–1979 m. studijavo Estijos valstybiniame dailės institute Taline meninį metalo apdirbimą – *aut. past.*). Kaip jūs sakot, bet kokioje enciklopedijoje taip ir būtų parašyta – medalis apvalus, stačiakampė plaketė. Tai ne visai teisingi apibūdinimai. Studijų metų kolegos taip pat stebėjosi, kad imuosi tokios tradicinės temos, tačiau tuo metu gilinausi į šiuolaikinį lenkų medalį, kuris buvo labai pažangus, o paskui visą likusį gyvenimą, kurdamas medalius, ieškojau šio žanro ribų – medalį nebūtinai lemia jo forma. Medaliai gali būti ir reljefiniai, ir skulptūriniai, ir reljefiškumo bei skulptūriškumo derinys, ir konceptualaus sprendimo, juose naudojamos įvairiausios medžiagos bei technikos. Visa savo kūryba stengiuosi kuo mažiau laikytis tradicinės medalio sampratos.

Kokius metalus naudojate savo kūryboje?

Darbas su metalu prasidėjo mano gimtinėje Anykščiuose, ten išmokau šaltkalvio darbų. Dabar mano kūryboje naudojamos metalo jungtys tapo pastovios – tai žalvario ir aliuminio junginiai, kartais naudoju emalį, keramiką, stiklą. Kūrybinė patirtis susikaupė iš kelių krypčių – nuo ankstyvos jaunystės išmokau tam tikrų metalo technologijų, o metalo meno studijos Telšių dailės technikume, trukusios ketverius metus, vėliau penkerių metų studijos Talino dailės institute suformavo šios srities sampratą.

Kokį vaidmenį Jūsų darbuose atlieka ikonografija? Ar Jūsų darbai apskaičiuoti, juose užkoduotos simbolinės prasmės, ar jie veikiau – laisva kūrybos srovė?

Anksčiau eskizų man reikėdavo daugiau, kad įsivaizduočiau būsimą darbą, o paskui jų sumažėjo, nors esu sukaupęs tris storas knygas piešinių, fiksuojančių būsimus kūrinius ir mano jausmines būsenas. Kalbant apie tematiką – Biblija yra kaip mano kūrybos stuburas. Pavyzdžiui, projektai žydams atminti (2003–2005 m. R. Inčirauskas realizavo dvidešimties metalo plastikos skulptūrų projektą „TELZ“, skirtą Telšių žydų bendruomenės atminimui – *aut. past.*) sukurti studijuojant Senąjį Testamentą. Tokia mano pasaulėžiūra, iš to išeina ir mano temos, siužetai.

Esate ir dailininkas. Jūsų tapybos darbuose gausu paukščio motyvų. Kas Jums yra paukštis?

Ankstyvoje jaunystėje, kai dar gyvenau Anykščiuose, kai dar nebuvo dailės mokyklų, su draugais, susikalę molbertus, vaikščiodavom paupiais, tapydavom. Dabar kas porą metų dar vis užeina tokie „koloristiniai priepuoliai“ ir tada tapau. Visi klausia, kodėl mano darbuose paukščiai – o ten jų visai nėra (*juokiasi*). Mano paukščiai – kaip abstraktus ženklas. Mane jaudina kompozicija, koloritas. Matot, kai žmogus žiūri į kokį žvėrį, šunį, katę, paukštį, jis įžiūri žmogiškus bruožus, juos atpažįsta – man to motyvo, labai banalaus, užtenka išraiškai. Tapyba man yra tarytum sėjomaina, kai bedirbant metalo darbus atsiranda laiko poilsiui. Specialių tapybos studijų nesu baigęs, taigi esu visai laisvas kurdamas.

Esate VDA profesorius. Kaip dirbate su studentais? Ar manote, kad mokytojas studentus įkvepia, ar jie pasiima dalelę Jūsų?

Studijavau Taline, tokioje mokykloje, kuri tais laikais buvo pati progresyviausia – orientuota į skandinavų kultūrą. Grįžęs į Lietuvą, atsinešiau kiek kitokį supratimą – pirma su nedideliais konfliktėliais, tačiau vėliau tapau autoritetu ir formavosi labai ryški šiuolaikiška metalo mokykla. Studentų turėjau labai daug, nemažai jų gali pasigirti rimtais pasiekimais. O mokydamas mokau kitus to, ką moku pats.

Galbūt pasidalintumėte patarimu jauniems menininkams, dar ieškantiems savo kelio?

Visi sako, kad metalas tokia kieta medžiaga, nepaslanki. Ją prisijaukinus, atidirbus technologijas, ji tampa minkšta, paklusni. Šiuolaikiniame mene, taip pat ir meninio metalo studijų programoje, medžiagiškumo samprata neapsiriboja tik metalais – naudojamos šiuolaikinės technologijos bei medžiagos, konceptuali išraiška ir taip toliau.

Visa Jūsų šeima susijusi su menu: žmona Zita Mackevičiūtė-Inčirauskienė – tekstilės ir kaligrafijos dailininkė, pedagogė, sūnūs Kazimieras ir Ignotas dirba dizaino srityje, dukra Severija Inčirauskaitė-Kriaunevičienė – konceptualios tekstilės menininkė, VDA dėstytoja. Ar kalbatės apie kūrybą, komentuojate vieni kitų darbus? Ar savo vaikus mokėte meninės kūrybos?

Romualdas Inčirauskas

Asmeninio archyvo nuotr.

Tikrai vieni kitus vertiname, patariame. O vaikų ir nereikėjo mokyti – jie tiesiog užaugo tokioje aplinkoje, paskui studijavo. Pajuokaujame, kad tėvas metalistas, mama tekstilininkė, o Severija, mūsų duktė, sujungė abi technikas, jos tekstilė ant metalo, kadangi ji matė mano aplinką, suprato, jog ne toks tas metalas baisus – jos projektai ambicingi, pavyzdžiui, siuvinėjo ant automobilių durelių (instaliacija „Rožėm klotas kelias“ – *aut. past.*).

Ar kūryba Jums labiau siejasi su darbu, ar su sielos išraiška? Ar tai, ką darote, darytumėte ir kaip hobį, be jokio užmokesčio?

Laimingiausi žmonės tada, kai jų pomėgiai sutampa su duonos uždirbimu. Aš turiu tokį poreikį, toks darbas mane labai džiugina. Atlygis išeina pagal darbą. Nuo vaikystės norėjau būti dailininku, ir tai sielai tinka. Mano pozicija krikščioniška – tiek įkvėpimas, tiek temos, projektai, gylis, jėga, stuburas. (*Profesorių papildo žmona Zita Mackevičiūtė-Inčirauskienė*: Jis negali būti nekūręs, nes jo dirbtuvės lūžta nuo darbų. Būna ir užsakymų, bet daug darbų, kurie kyla iš poreikio kurti.)

Jūsų darbų turi muziejai, įvairios privačios kolekcijos, jų yra viešose erdvėse Anykščiuose, Šiauliuose, Klaipėdoje, Vilniuje, Jeruzalėje, ypač Telšiuose, kur gyvenate ir dirbate. Čia Jūsų kūriniais alsuoja visas miestas: reljefai Didžiojoje Žemaičių sienoje, žymintys svarbius istorijos įvykius („Žymiausi žemaičių mūšiai“ (2011), „Konstancos bažnytinis susirinkimas“ (2012), „Europos Krikštas“, „Didysis Žemaitijos žemėlapis“(2015), Šv. Antano Paduviečio katedros durys (2007–2009), atminimo ženklai sunaikintai Telšių žydų diasporai, dekoratyvinė plastika centrinėje aikštėje (meškos skulptūra Turgaus aikštės laikrodžio bokšte, paukščiai-vėjarodės ant skelbimų stulpų ir dar daug kitų). Praėjusiais metais už nuopelnus šiam kraštui gavote Telšių miesto garbės piliečio vardą. Ar Jums svarbus šis įvertinimas?

Telšiams padariau daug, visą gyvenimą atidaviau šiam miestui, jis pilnas mano kūrybos. Įvertinimas daug ko nekeičia, bet malonu jį gauti.

Ar Jums svarbu, jog darbai, esantys gimtuosiuose Anykščiuose, Telšiuose, kuriuose gyvenate, rezonuotų su miestelėnais?

Taip, malonu, kai matau gatvėje būrelius žmonių su gidais, stovinčius, pavyzdžiui, prie Žemaičių sienos ar katedros durų. Visi tie darbai yra tarsi paminklas sau. Geras jausmas, kai esi reikalingas. O Anykščiuose taip pat turiu daugiau planų – jau esu padovanojęs Angelų muziejui du kūrinius: „Angelą“ ir skulptūrą „Keliaujanti Tėvynė“, sukūriau reljefinę kompoziciją Anykščių bažnyčioje, skirtą monsinjorui Albertui Talačkai, padovanojau medalį, skirtą fotografui Izidoriui Girčiui, mieste palikau ženklų su autoriniais trieiliais, atminimo ženklą žvejui Albinui Tamuliui palei Šventąją, taip pat integravau Amžinojo Žydo atminties ženklus, kurie jau yra Telšiuose net šeši, dar vienas Žydų meno ir istorijos muziejuje Paryžiuje, o kitas – YIVO institute Niujorke. Norėčiau ir daugiau padaryti savo gimtajam miestui, jis mane traukia, čia turime ir namelį prie Šventosios, kuriame leidžiame vasaras.

Kalbant apie skulptūrinę kompoziciją, sukurtą atminti monsinjoro Alberto Talačkos šimtosioms gimimo metinėms, norėčiau paklausti, koks buvo Jūsų kūrybinis procesas realizuojant šį darbą, dabar esantį Anykščių Šv. Mato bažnyčioje? Galbūt monsinjorą pažinojote ir asmeniškai?

Ne, asmeniškai monsinjoro nepažinojau, bet kai kūriau kompoziciją, juo, kaip asmeniu, pasidomėjau – ir dovanota kolekcija, ir sakralinio meno puoselėjimu. Tai buvo aukštos kultūros asmenybė. Kai pasiūlė atlikti šį darbą, mielai sutikau. Turiu patirtį kurti tokius darbus. Kaip ir visi mano kūrybiniai darbai, skulptūrinė kompozicija A. Talačkai prasidėjo nuo informacijos rinkimo, asmenybės, charakterio tyrinėjimo, tada buvo derinama prie esamo interjero, aplinkos. Parinkus vietą, sukūriau projekto maketą. Portretu siekiau atskleisti asmenybės charakterį. Vėliau buvo liejamos detalės, sidabruojama, montuojama į konstrukcinius elementus, siekiant stilistinio santykio su aplinka.

Atkelta iš 8 psl.

(Giedriaus Kumetaičio ir Mindaugo Ratavičiaus dueto) „*Fluxus* džinais“ – dviejuose ekranuose vaizduojami klasiokais buvę Jurgis Mačiūnas ir Vytautas Landsbergis. Apie šių dviejų ryškių figūrų ryšius primena ir kuratorės Laimos Kreivytės su Ineta Armanavičiūte kurtas videodarbas. Čia interviu su Landsbergiu garso įrašas jungiamas su skirtingo dydžio titrais, kurie žaismingai atkartoja pokalbio nuotrupas: „Lietuvos nepriklausomybė yra *fluxus*“, „*fluxus* yra tam, kad pažadintų protą“.

Netoliese kabo ne tik antimeno šūkius skanduojantys Beno Vautier ir Henry Flynto darbai, bet ir Jurgio Mačiūno perdaryta JAV vėliava, ant kurios penkiasdešimt žvaigždučių pakeitė toks pats skaičius kaukolių – skelbiama, jog mušami visi žudynių ir smurto rekordai („JAV muša visus genocido rekordus“). Nuo meno politiškumo pereinama prie politiškumo mene.

Tačiau rimtis ilgai netrunka, rimtosios problemos sprendžiamos suktai ir ironiškai. Iš įvairių pasaulio vietų siųsti atvirukai atsirado tam, kad Mačiūną būtų sunkiau surasti, kol jis slapstėsi nuo šaukimų į teismą dėl neteisėtai pastatyto lofto Soho rajone Niujorke. Menininkas siuntinėjo teisininkams klaidinančius linkėjimus iš viso pasaulio. Ant kai kurių atvirlaiškių yra net užrašai: „Mačiūnas yra čia“. Taip pat – rodyklės, rodančios į įvairių turistus pritraukiančių pastatų viršūnes. Mačiūno ieškoję teisininkai tikriausiai galėjo pasijusti pasimetę nerasdami svarbios vietos, kurioje slepiasi nepaklusnusis menininkas bėglys.

Paroda bandoma išryškinti *fluxus* judėjimo politiškumą ir nepaklusnumą, kuris, pasirodo, gali būti žaismingas ar ironiškas, pasitelkiamas paradoksas. Jei pritrūktų kantrybės perskaityti visus vykusius ar siūlomus žaidimus, gal išjudins erdvės viduryje stovintis modifikuotas teniso stalas, kuris pasyvų apžiūrinėjimą kviečia užbaigti tikrais, bet vėlgi suktais ir išdaigingais žaidimais (kiek kartų į stalo kiaurymę pavyks atmušti kamuoliuką su irgi kiaura rakete?). Tikiuosi, išėjus paroda įkvėps ne tik pokštauti ir maištauti, bet ir gyventi...

Paroda veikia iki vasario 21 d.

Saturnės pienas

Menininkės tekstas, lydintis parodą „Saturnės pienas: spiečiai akyje, o būgneliai ausyje“ Vilniaus grafikos meno centre

Eglė Kuckaitė

Po 2008 m. parodos „Pranciška“ sakiau sau: gerai, toliau dirbu sąsiuvinyje užrašydama idėjas, o medžiagoje imuosi darbų, kurie perėję minčių filtrus prašo išsipildymo. Bet kelionė keitė planus. Filipinai išlaisvino iš pasižadėjimų. Ėmiausi darbų ant drobės, kurių nepažymėjau sąsiuvinyje. Skrendant kaži kelintą kartą žiūrėjau Stanley Kubricko „2001 metų kosminę odisėją“. Ten aukštai metalo kapsulėje judėjau visų laikų erdvėje. Akimirksniu sau atsakiau, kad juodas lygių plokštumų luitas pirmuose ir paskutiniuose filmo kadruose dabar yra išmanusis mano rankoje. Žmogaus sąmonė pasiklydo. Skilo. Daugybėje to luito šukių.

„Saturnės pieno“ darbai yra piešiniai aliejumi ant drobės. Sujungti su monotipija nuo akmens. Drobės paviršiuose įsivaizduoju, kaip gamta atkuria prasmes, kurių nežinau. Spėlioju. Vesdama linijas atseku biologinį kartojimąsi. Linijos ištraukia mintis iš daikto formos. Gal forma yra kažkada ilgai formavęsis judėjimas? Lyg gamtos tekstas.

Ar užbaigiau darbą? Stebiu kompoziciją lyg savaiminį veiksmą. Ieškau formų kalbėjimo, spalvų susilietimų. Pastebiu užbaigto ploto įspūdį. Ar tai suvestos minčių trajektorijos? (2019-11-12) Jungiu tai, kas lyg ir nesijungia. Sunku įeiti į beveik užbaigtą vaizdą. Nebeįsileidžia. Tuomet vartau piešinių sąsiuvinius, aptinku pasirašymus: „Abejinga abejonė“, „Gyvuliškas patrauklumas“, „Kas yra vandens ratilai? Malonumo išplitimas“, „Užmerktų akių poreikis jausti“, „Lieka tik nuojauta, kažkoks plazdėjimas“. Žodžiai padeda grįžti prie darbo.

Kiti pasirašymai: „Nėra tik galvojimo, tik žavėjimosi, neverta dozuoti, kiek ko bus ant drobės. Kartais žiūrint į darbą atrodo, kad vaizdui lyg gyvam sutvėrimui yra gėda, linksma, baisu. Ir ramu, kai susitaiko su savimi tokiu, koks išėjo man. Mintys ties vaizduotės riba. Jos labai tikros. Galvoju, kokia būtų žmogaus ir augalo, žmogaus ir gyvūno jungtis, kuri taptų fatališku neatsiplėšimu.“

Piešiu gamtos ir žmogaus kūniškus susilietimus. Jutimą jungiu su vandeniu, medžiu, ugnimi, žvėrimi, vabzdžiu. Ir paverčiu simboliu, lyg grįstu magija. Proceso neatsieju nuo abejonės ar instinktyvios reakcijos. Dėlioju momentinį suvokimą. Lyg pasakos veiksmu simbolį grąžinu atgal į gamtą. Sukuriu nebūtas erdves, iškontekstinimus, kad tęstųsi nežinojimas ir prasmių spėlionės. Pakeliui išlenda meno istorijos, literatūriniai, religiniai vardai, kasdienybė, skaitomi tekstai. Bet nedaug. Žmogaus kūnas eina slėpynių su gyvūno kūnu. Toks siurrealizmas. Viruso laikas stiprina šių vaizdinių beveik skausmingą estetiką. Kažkas tampa banalu. Žiaurumas atsiranda iš begalinio nevaldomo jautrumo. Lyg senuose mituose neriu į susitikimą su savimi. Manau, esam priversti gamtai ir sau suteikti dar vieno stebuklo galimybę. Kaip tai bus šitoj Žemėj? Didinga ir ironiška – panyru į absurdą. (2020-03-13)

Apie darbą „Saturnės pienas“: skandinavų mituose yra istorija apie elnę, savo pienu maitinusią žmogaus vaiką. Gal tai pirmapradė sielos būsena gamtoje? Kodėl žmonėms davė svajones?

Būna, veiksmai slysta drobe be žodžių. Trūkinėja mintys. Tik rankos judesiai. Technologiniai sprendimai, stebėjimas, vėl suvokimas, vėl teptukas ir t.t. Įprasta pasakoti procesą. Kodėl taip dariau? Manau, taip tik nuklystu nuo kažko esminio. Nors... verta verbaliai kankintis iš naujo peržiūrint kūrybinį veiksmą. Nesinori šiuo tekstu įlįsti į žiūrovo žiūrėjimą. Aš parodose žiūriu, o po to skaitau. Geras darbas – nuvestas iki tokio momento, kai dar gali uždėti vieną tašką, bet nededi. Jį uždeda

V. Nomado nuotr.

žiūrovas ir, aišku, – pats, mintyse. Nuo to taško sklinda kiti matymai.

Ėjau tarp sentimentalumo ir ironijos. Ironijai leidau saldžiai pasakoti. Leidau būti pasakos siužetu. Ironijai leidau ironiškai žiūrėti į save. Jausmo mentalumas elgėsi panašiai, leisdamas būti dangiškiems ir rožiniams. Kadaise VDA dėstytojas Raimondas Miknevičius rodė esto Eduardo Wiiralto darbus klausdamas: „manote, tai sentimentalu?“ Tai laisvė tam, kas minties paprastai iškarpoma. Drobėse yra eroso slapto džiaugsmo. Algis Mickūnas yra rašęs, jog „galiausiai erosas geidžia ne objekto, o per objektą išreikšto geismo“. Nors sporos gali ir nesprogti. Tai ne biologinė iliuzija. Vaizdas veda į įspūdį, kuris apsistoja širdyje.

Kam skirtas bjaurumas? Piešiu, o gražus matymas akims palenda po dažais ir ryškėja kažkas, ko nemačiau. Pajautos paleidžia į darbą nevalingus suvokimus labai mažomis, šviesos neatlaikiusiomis vizijų porcijomis. Ar vaizdas yra spąstai suvokimui?

Žmonės stebėjo vabzdžius, ir dievybės gavo daug rankų. Šiva. Idėja – tai prieiti arti to, ką jaučiam ir matom, tokia minties tekėjimo disciplina. Gamta transformavosi per žmogų į meną, technologijas, religijas, daiktus. Tik gamta. Menas būna malda. (2021-11-21)

Tėkmė ir būdai ją pasiekti

Pokalbis su menininke Egle Kuckaite

Monika Krikštopaitytė

Pirmiausia skaitytojai galėjo susipažinti su tavo tekstu, kuris įdomus tuo, kad jame atskleidžiami kūrybos, darbo, mąstymo metodai. Jie nėra labai racionalūs. Tu tarsi moki įbristi ar panerti į vaizduotės, kuri jungiasi su kažkuo daug didesniu, tėkmę, įsiklausyti į formas, o tada visa tai ištraukti į vaizdą, svarbus atrodo ir rašymas. Sveikindama su ryškia, subrandinta ir puikiai išeksponuota paroda klausiu: kaip manai, kur „išlenda“ daugiausiai to, ką užčiuopi ir nori perduoti?

Užčiuopimo akimirkos įvyksta netikėtai. Bet turiu būti procese. Taip sklaidau jutimo tirštumą. Linija vedžioja estetinį ar plastinį sprendimą. Sukuria minčių erdvę, kurią tenka priploti plokštumoje. Piešiu ant drobės. Lyg rašau be raidžių. Nežinau, kaip pieščiau danguje, pavyzdžiui, per holografinį projektorių. Kitaip veikia spalva. Ji lyg už suvokimo ribos. Gal spalvą palieku pačiai save mąstyti, kol rožinė, dangiška ar žalia telkiasi. Kitų spalvų būsenos lenda lyg iš šešėlio. Daugiausia pasirodo, kai piešinys artėja link spalvos. Spalva duoda išrišimą.

Šiame darbų cikle labai svarbus pasikartojimas ir ritmas. Augmenijos struktūros virpa, auga, hibridinės figūros veši, o kai kurie veikėjai, jų figūros atkeliauja iš ankstesnės kūrybos. Ankstesnis „Pranciškos“ laikotarpis buvo kupinas įtampų, o šiame cikle justi gyvybingumas, beveik šventė ir spalvos lyg viltingiausio saulėtekio. Laikai niūrūs, iš kur tiek šviesos?

Kol žmogus kariauja pats su savimi, kitos gyvybės šventoje misijoje dainuoja savas tiesas. Kad ir kas nutiktų, gamta švenčia gyvenimą. Stengiasi. Vandens raibuliai, lapų tankmė niūniuoja ritmą. Su juo girdžiu vaizdų užutėkius savyje. Ir galiu piešti. Rankomis mosuoja Šivos avatarai, šnervių kvėpavimas kyla palmės stuburu. Desperatiškai pliūpteli žmogaus figūra. Natūros kalbą verčiu į savą. Sukuriu ženklus. Žmogus su plaukų kuodeliais, krikščioniška širdis-ugnis, dramblys, rožė. Kiek ženklai aktyvūs emocine prasme, tiek jie veikia vaizdus ant drobės. Širdies ugnis apsiverčia ir plevena plaukais. Ji uždengia galvos vietą. Tokių širdingų galvų pulkelis juda įsivaizduojamo širdies vožtuvo greičiu. Tos galvos panašios į augalo kuokelių viršūnes arba į falo galvutę. Biologinė įvairovė atsikartoja, vaizdo reikšmės mainosi. Stebiu ir piešiu, ir šviesu.

Šį ciklą galima suvokti ir ekologinės temos kontekste. Tavo vaizduojamas žmogus nėra gamtos valdovas ar niokotojas. Jis susilieja su palmėmis, vabzdžiais, žinda elnę. Tai beveik rojaus vizija, kur visos rūšys klesti, gyvena spiečiais, persipina. Ar tu šia prasme jautiesi optimistiškai?

Žmogui geriausia grįžti į tą pirminę stebėtojo būseną, taip taptų optimistu. Tada sotumas lašėtų paukščių pienu. Kol dar yra gamta. Optimizmas plūsta, kai esu mažame gėlių darželyje. Jei rimtai, tai man liūdna ir klaiku. Tikiu gamtos vešlumo galia. Ir stebuklu žmogaus sąmonėje. Bet. Prisigaminome sau pavojingų žaislų. Teks kaip vaikams skirtis su jais.

Dabar skaitau Olgos Tokarczuk knygą „Jautrusis pasakotojas“, kurioje ji primena, kad tik 43 procentai mūsų esame mes, visa kita – bakterijos, grybai, virusai, kad iš esmės esame hibridiniai padarai, įvairių gyvybės formų spiečius. Tai matau ir tavo darbuose. Neatsistebiu, kaip kultūroje viskas taip greitai susisieja, nors ji rašė sau, tu dirbai sau, kiti menininkai irgi sau. Gal egzistuoja ir kultūroje viską jungiantys virusai, bakterijos ir grybai? Bet paklausiu ne taip mįslingai: kokio įspūdžio siekei ekspozicijoje? Viena yra studijoje ar namuose glaustai sudėti darbai, visai kas kita – erdvinė situacija.

Dirbtuvėje buvo dvi galimybės: arba visiškai sulimpu su drobės paviršiumi, su dažo maišymu, su akmeniu, nuo kurio spaudžiau juodo dažo monotipijas, su atsirandančiu vaizdiniu; arba eskizuoju, stebiu procesą ir leidžiu spręsti iš minties atstumo. Galerijos erdvė mane atskiria nuo sukurto vaizdo. Stoja būtasis laikas. Dabar matau kažką nauja. Net nustembu. Visaip. Kitaip skaitau drobių paviršius. Dabar negalėčiau taip kurti. Mintys persikrauna.

Parodos architektė Rūta Bagdzevičiūtė išskleidė estetinę mintį erdvėje, suvedė žiūrėjimo taškus į plokštumas ir ne kartą kartojo, jog tokį ekspozicijos vaizdą su šiais darbais jau kadaise yra dėliojusi. Juokėmės. Būna, kad šokinėji iš džiaugsmo, nes esi ankstesnio ir naujo savo kūrinio suvokimo ribos pusėse vienu metu. Stebi savas mintis iš atstumo. Ir matai, kad mintis ne tik tavo. Bet svarbiausia, kad gali matyti, kas iš kur atsiranda. Buvo gana sunku, kad dvi dienas teko lakuot jau iškabintų drobių paviršius. Naujai išgyvenau kelerių kūrybos metų suspaustą laiką. Dažų sluoksniais iš naujo patyriau proceso svorį. Kažkuriuo metu sau padėkojau, kad ryžausi šioms drobėms, ir nudžiugau.

Ačiū už pokalbį.

Paroda veikia iki vasario 5 d.

Gamta padeda atsikratyti egocentrizmo

Pokalbis su režisiere Agne Marcinkevičiūte

Jūratė Terleckaitė

Su kino režisiere, scenariste Agne Marcinkevičiūte kalbamės jos naujausio vaidybinio filmo vaikams „Lobis“ premjeros išvakarėse. Savo kūrybinį kelią režisierė pradėjo 2000 m., pabaigusi Lietuvos muzikos ir teatro akademijos studijas pas Henriką Šablevičių, sukūrė 23 dokumentinius ir tris trumpametražius vaidybinius filmus. 2013 m. debiutavo ilgametražiu filmu „Vardas tamsoje“ pagal to paties pavadinimo Renatos Šerelytės romaną.

Kokios temos Jus labiausiai domina?

Mane domina įvairios temos, beveik visos. Rinkdamasi temą filmui daug galvoju, svarstau, nes filmą sukurti brangu ir užima daug laiko. Aiškinuosi, ar ta tema jau buvo kažkas pastatyta, ar nesikartosiu. Man svarbu, kad tema visų pirma būtų įdomi man ir aktuali žiūrovui. Nuo idėjos iki filmo sukūrimo praeina penkeri, kartais ir dešimt metų. Todėl vienu metu kuriu keletą filmų. Jie būna įvairūs, skirtingų žanrų ir stilistikos. Savo kūrybines paieškas galėčiau palyginti su sodo auginimu, kuriame daug įvairių augalų, vieną dieną reikia vienu pasirūpinti, kitą kitu, bet jie sudaro kažkokią visumą.

Esate žinoma kaip įdomi dokumentinių filmų kūrėja. Kokiomis aplinkybėmis kilo mintis sukurti vaidybinį filmą vaikams „Lobis“? Ar tai pirmas Jūsų vaidybinis filmas vaikams?

Taip, pirmas. Jo idėja pradėta brandinti 2016 metais. Tuo metu Lietuvos kine filmų vaikams labai trūko. Prodiuseris Arūnas Stoškus pasiteiravo, ar negalvočiau sukurti vaidybinį filmą vaikams.

Kodėl kreipėsi į Jus, o ne į kitą režisierę?

Nežinau, ar kreipėsi tik į mane. Galiu tik spėlioti. Bet mes buvome neblogai pažįstami. Su Arūnu Stoškumi ir Kęstučiu Petruliu jau buvome sukūrę dokumentinius filmus apie rašytoją Jolitą Skablauskaitę, lietuvių kilmės JAV operos solistą Arnoldą Voketaitį. Arūnas turbūt pastebėjo, kad turiu ambicijų kurti vaidybinį kiną, ir pasiūlė bendradarbiauti, būtent toje nišoje, kuri buvo tuo metu nepopuliari tarp kino kūrėjų.

Kas įkvėpė scenarijų?

Visų pirma norėjosi atspirties ieškoti lietuviškoje kultūroje, neimituoti užsienio filmų. Pamenu, kad Arūno pasiteiravau, ką jis vaikystėje skaitė, kas jam patiko. Jis prisiminė, kaip laukdavo Vlado Dautarto „Žydrieji jungos“ tęstinio, atrodo, spausdinto „Lietuvos pionieriuje“. Perskaičiau knygelę, patiko, bet tai buvo sovietinės realijos. Kadangi prieš tai buvau dirbusi su rašytoja Renata Šerelyte, pasiūlėme jai parašyti šiuolaikinį scenarijų apie miesto vaikų gyvenimą kaime.

Kokia filmo fabula?

Kol filmas nepasirodė kino teatruose, nesinorėtų išduoti fabulos, bet esmė būtų tokia: šiuolaikiniai vaikai atsiduria gamtoje ir viskas pasikeičia. Keičiasi vaikai, jų tarpusavio santykiai, požiūris į draugystę, į šeimą. Jie tampa išmintingesni, juk buvimas gamtoje labai padeda atsikratyti žmogiško egocentrizmo.

Kas Jus labiausiai įkvėpė pasirinkti tokį siužetą?

Siužetas yra siužetas, tai tėra konstrukcija, bet svarbiausias kuriančiojo uždavinys – išryškinti personažų motyvaciją. Tuomet kūrėjas remiasi savo gyvenimiška patirtimi. Tikriausiai pagrindinis šaltinis buvo mano dukrų patirtys, kai joms viskas atrodė labai sudėtinga, kaip jos norėjo susidraugauti, kaip joms būdavo liūdna, kai draugės išduodavo ar pasielgdavo ne taip, kaip tikėjosi. Kita vertus, stebėjau savo vaikų kino percepciją. Pastebėjau, kad joms mažiausiai įdomios scenos, kuriose suaugusieji kažką svarsto. Jauniems žiūrovams įdomu, kai veikia patys vaikai. Norėjome sukurti vaikams įdomų gilaus turinio filmą. Todėl ėmėmės užduoties beveik visą filmo veiksmą paremti vaikų personažais. Žinoma, vaikai ne ant medžių auga, suaugusieji juos prižiūri, aprūpina, puoselėja, bet mūsų siužete suaugusieji labai greitai eliminuojami: vieni neturi laiko, o kiti per stebuklingą audrą dingsta, ir lieka tik keturi vaikai. Mano mėgstamiausiais filmo kadras – keturi vaikai, einantys ketera begalinėje gamtoje. Tai simbolizuoja vidinę kelionę.

Ar šiame filme yra dalis Jūsų asmeninės istorijos?

Mano vaikystė yra šiek tiek iš kito laiko, Leonido Brežnevo laikų, tai buvo absoliutus košmaras... Ką iš to galima pasiimti? Yra filmų apie sunkią vaikystę, bet ar to šiandien reikia? Kiekvienas žmogus patiria savų sunkumų ir šiandien jų yra ne mažiau, nors daugelis vaikų yra „laimingi“, turi visus šiuolaikiškiausius telefonus, savo kambarį ir kt.

Ar „Lobis“ nėra Jūsų projektavimas: norėtumėte gyventi tokioje vaikystėje, jei būtų galimybė į ją sugrįžti?

Nė už ką gyvenime nesutikčiau sugrįžti nei į vaikystę, nei į jaunystę. Dabar yra pats geriausias mano laikas, tik gaila, kad jis sparčiai bėga. Supratau, koks nuostabus yra gyvenimas, bet anksčiau kažkodėl taip negalvodavau. Supratau, kad galėjau dar daugiau nuveikti, bet nevertinau gyvenimo. O dabar jį labai branginu, žinau, kad jo ne tiek jau daug beliko, kiek norėčiau atlikti darbų.

Kaip vyko filmavimas? Kas pagrindinių vaidmenų kūrėjai? Pagal ką juos atrinkote?

Filme senelius vaidina Vladas Bagdonas ir Janina Matekonytė, manau, kad dėl šių aktorių pasirinkimo jokių klausimų nekyla. Labai džiaugiuosi, kad jie sutiko filmuotis, dirbti su jais – vienas malonumas. Kiek sudėtingiau buvo surinkti vaikų tėvelių ansamblį. Už aktorių atranką buvo atsakingas režisierius Albertas Vidžiūnas, kuris turi didelę kūrybos vaikams patirtį. Ieškojome profesionalių aktorių, kurie gebėtų valdyti žanrinę vaidybą, bet nenorėjome kituose filmuose, serialuose matytų aktorių, kurie galėtų nustelbti vaikų kuriamus personažus. Sudėtingiausias buvo darbas su vaikais. Profesionalių aktorių vaikų nėra, jų ieškojome stovyklose, skelbėme konkursą. Galiausiai 2019 m. nufilmavome bandymą, vaikai buvo nuostabūs. Tačiau mums reikėjo skubėti, kad jaunieji aktoriai neišaugtų iš personažų amžiaus. Kaip sakoma, tai buvo mirties ar gyvybės klausimas. 2020 m. rudenėjant, nuslopus pandemijai, išsiruošėme į filmavimą. Prisimenant filmavimą, pirmiausia iškyla ta pakylėta atmosfera, jausmas, kad dirbame labai svarbų darbą. Antras prisiminimas – tai didžiulė atsakomybė, tarsi vairuotum automobilį, kuris lekia milžinišku greičiu, už tavęs veriasi praraja ir reikia spėti pabėgti gyvam. Ruduo šiaip – pavojingas laikas, kai pradėjome, buvo auksinis ruduo, kai baigėme, atėjo lapkritis ir žiema. Paskutinėmis filmavimo dienomis jau dėvėjome kaukes. Tik baigėme filmuoti, ir kitą dieną buvo paskelbtas karantinas. Korona jau kėsinosi į mus, o mes kaip tas dramblys šmurkšt pro adatos skylutę ir pralindome, nes visą laiką galvojome, kad viskas baigsis labai gerai.

Šiame filme labai ryškų vaidmenį suvaidino kitas prodiuseris – a.a. Kęstutis Petrulis. Tai žmogus-legenda, dalyvavęs kuriant per 60 vaidybinių ir dokumentinių filmų – visą Lietuvos kino aukso fondą. Lietuva turėjo kino mokyklą, Petrulis pradėjo dirbti Lietuvos kino studijoje dar jaunystėje su garsiais režisieriais. „Lobiui“ jis atidavė labai daug jėgų, deja, filmo gamybos gyvas būdamas nesulaukė. Nepaisant to, jis atliko labai didelį paruošiamąjį darbą kuriant scenarijų, scenografiją, surado beveik visas filmavimui tinkamas vietas. Filmavome jo krašte – Anykščių apylinkėse, kur jis turėjo sodybą.

Filmui didelę įtaką padarė dar vienas šio filmo kūrėjas – scenografas

Kadras iš filmavimo aikštelės

Iš „Studija 2“ archyvo

Jonas Arčikauskas. Jam esu labai dėkinga už patarimus. Filmo temą įsivaizdavau dekoratyviau, t.y. jei sodyba, tai su rūtų darželiais, su gėlynais – mėlynais, geltonais, raudonais žiedais, su „kvarbatkėlėmis“ ir pan. Jonas pasakė: „Ne, viso to nereikia, jie visa tai turi viduje. Turi būti švaru, tik saulė ir šešėliai, žalia pievelė – ir viskas.“ Aš patikėjau ir visas filmas pasisuko asketizmo linkme. Rizikavau, bet dabar man tai labai patinka, aš tikiu, kad tai įtikins ir žiūrovus. Taip dar labiau atsiskleidžia filmo tema. Tai filmas apie ekologiją, savaiminį gamtos grožį. Gamta filme arti, visa šnibžda, knibžda, čiulba. O varlytės, kurios turi verbalinį kontaktą su vaikais, kaip pagrindinės gamtos atstovės, yra neatsitiktinai pasirinkta metafora, nes varlės – ypatinga biologinė rūšis. Jos pirmosios reaguoja į taršą, kadangi daugiausia kvėpuoja per odą, panašiai kaip žmonių naujagimiai.

Ko kurdami vaidmenis vaikai išmoko? Ar vykstant kūrybiniam procesui pasikeitė jų charakterio bruožai, kažkaip kitaip save pamatė?

Manau, kad vaikams patiko filmuotis. Jie sulaukė daug dėmesio. Keturi vaikai, o šalia – mažiausiai 40 suaugusiųjų, kartais – penkiasdešimt. Kur rasi tokį vaikų darželį ar mokyklą? Mes, 40 suaugusių, dešimt valandų per parą sukomės apie keturis vaikus. Bet mes buvome reiklūs. Ir jie gerai suprato darbą kine. Manau, pasitarnavo ir tai, kad turėjome tuos pačius vaikus, kurie dirbo kino bandymuose. Per kino bandymus buvo tokių pazirzimų „aš jau pavargau“ arba „man šalta“, „aš dabar nenoriu“, o filmuojant tokių padejavimų man neteko girdėti.

Kuo Jus praturtino „Lobio“ kūrimo procesas?

Sustiprino mano vaidybinio kino kūrybos troškimą. Visada tuo domėjausi ir siekiau, bet kartais tikėjimas apleisdavo. Tai būdavo ir skausminga, nes pirmą trumpametražį filmą sukūriau 2000 m., kitą, jau pilno metražo – 2013 m., o trečią – dabar, 2021 metais. Dabar vėl tikiu, dirbu ir laukiu savo šanso.

Ar XXI amžiaus vaikai dar svajoja ir ieško lobio?

Atsakymą sužinosime, kai filmas pasirodys ekranuose. Specialiose filmo peržiūrose vaikai sakė sutinkantys, kad tai gali įvykti. Kita vertus, mes, suaugusieji, galime savęs paklausti: ar mūsų vaikams kas nors pasakė, ar jie žino, kas yra lobis, kad jį galima rasti? Jeigu jiems niekas to nesakė ir jie apskritai nežino, kas yra lobis, tai jie tada jo ir neieškos. Todėl mes vaikams vėl primename, kad lobis yra.

Labai norėčiau pasidžiaugti, kad filmų vaikams idėja visą laiką sklandė ore ir į galvą atėjo ne tik vienam Arūnui Stoškui. Tuo pat metu ją pasigavo ir Lietuvos kino centras, paskelbė filmo vaikams kino scenarijaus konkursą. Jame dalyvavo ir Renata su „Lobiu“, jos scenarijus buvo labai gerai įvertintas. Tuo metu pradėjo dirbti ir Živilė Gallego su Inesa Kurklietyte, 2020 m. jos užbaigė filmą vaikams. Tais pačiais metais Lietuvos radijo ir televizijos iniciatyva sukurtas televizinis filmas vaikams.

Taigi sugrįžtu prie jūsų klausimo apie XXI a. vaikus. Gal dabartinė vaikų karta lobių neieško ir apie juos nesvajoja, gal yra ir tokių vaikų, kurie nematė drugelio, tad nebežino nei kaip jis atrodo. Taigi, tai yra mūsų atsakomybė. Jaunam žmogui, vaikams per visą nepriklausomybės laikotarpį nebuvo sukurta nė vieno filmo, o dabar yra trys. Jeigu neklystu, paskutinis filmas vaikams buvo „Seklio Kalio nuotykiai“, sukurtas televizijai 1976 metais. Todėl šiandien džiaugiuosi ir viliuosi, kad vaikai kurį nors iš trijų filmų galbūt pamatys, praplės savo akiratį, pajaus gamtą. Dabar didžiausias mano troškimas, kad, pandemijai „leidus“, filmas pasiektų kino teatrus, kad ateitų žiūrovai šeimomis, klasėmis, kad pabūtų kartu, padiskutuotų. Mes „Lobį“ kūrėme kino teatrų žiūrovams. Žiūrint per televiziją poveikis bus ne tas pats.

Dėkoju Jums už pokalbį.

Pjesė mechaniniam pianinui

Nauji filmai – „Šuns galia“

Neringa Kažukauskaitė

Jane Campion yra pelniusi labiausiai tituluotos pasaulyje režisierės moters šlovę. Ji laikoma viena svarbiausių šiuolaikinio kino kūrėjų. Tad po ilgos 12 metų pertraukos pasirodžiusio jos naujo filmo **„Šuns galia“** („The Power of the Dog“), kurto „Netflix“ ir tik ribotai pasiekusio kino sales, buvo nekantriai laukiama. Naujas filmas įvertintas Venecijos festivalio prizu už režisūrą, net trimis „Auksiniais gaubliais“ (taip pat ir už režisūrą, ir kaip geriausias filmas), ir, matyt, dar ne pabaiga apdovanojimų sąrašo.

Šiame filme išsaugoti būdingiausi Campion kūrybai bruožai, tačiau išreiškiami taip, lyg kūrinys būtų atliekamas ne „gyvu“ menininkės kūrybos instrumentu, o „mechaniniu pianinu“ (beje, matomu ir filme). Ekrane režisierė rodo, kaip meistriškai moka suvaldyti filmo medžiagą. Tačiau žiūrint neapleidžia jausmas, kad šis filmas lyg pjesė mechaniniam pianinui – ne muzikanto atlikta, o inžinieriaus sukonstruota ir daug kartų girdėta.

Campion dažnai imasi ekranizacijų. „Šuns galia“ irgi sukurta pagal amerikiečių rašytojo Thomo Savage'o romaną. Bet Campion niekada nedaro klusnios knygos adaptacijos ekranui. Jos ekranizacijos yra įtikinantis teksto tyrimas, iš knygos puslapių į ekraną perkeliant gyvus, sudėtingus personažus. Atrodytų, nuspėjamą dramatinę istoriją režisierė paverčia neskubia kelione, dar su netikėtumais, link personažų esmės, brėždama jų asmenybės teritoriją.

Šį kartą filmas net kaip romanas padalintas į skyrius. Kiekviename skyriuje daugiau dėmesio skiriama tai vienam herojui, tai kitam. Negali net pasakyti, kas yra pagrindinis herojus. Režisierė į kiekvieną atidžiai ir lėtai įsižiūri. Filme daug stambių planų. Ir ekraninio laiko kiekvienam skiriama maždaug vienodai. Kartais vienas atrodo svarbiausias šioje istorijoje, o kartais kitas. O iš tiesų visi keturi – broliai Filas ir Džordžas, jo žmona Rouz ir jos sūnus Piteris – vienodai svarbūs šioje dramoje. Jie lyg tos keturios odinės virvelės, iš kurių filme pinamas kaubojiškas lasas, – neatsiejamai susiję. Ir simboliška, kad filmo pabaigoje lasas paslepiamas po lova. Kaip slepiama tamsi šeimos paslaptis, lemtingai palietusi visus keturis.

Daugiau nei prieš penkiasdešimt metų parašyta knyga apie Laukinius Vakarus (o veiksmas joje vyksta dar anksčiau, 1925 m.) režisierei tampa pretekstu sukurti šiuolaikinio pasaulio problemas atliepiantį filmą ir „revizuoti“ patį vesterno žanrą.

Filmo istorija vyksta Montanoje. Du turtingi broliai Filas ir jaunėlis Džordžas valdo didelę rančą. Jau 25 metus jie kartu pergena gyvulius. Kartą tokioje ilgoje kelionėje Džordžas, užsukus pavalgyti į mažą pakelės užeigą, įsimyli jos savininkę, našlę Rouz. Juodu susituokia, ir Rouz su sūnumi Piteriu, svajojančiu studijuoti mediciną, pasirodo brolių namuose. Iš kito socialinio sluoksnio kilusi brolienė ir jos švelnus, jautrus sūnus, visai neatitinkantis vyriškumo standartų, tampa Filo neapykantos ir patyčių objektais. Kodėl jis taip nekenčia Rouz? Gal dėl to, kad įtaria ją gviešiantis brolio turtų. Gal dėl to, kad ji griaus įprastą brolių gyvenimo tvarką, jaunėlis išsprūs iš jo įtakos, o broliai iki šiol net miegojo viename kambaryje. Dar daugiau pašaipų sulaukia Piteris – gležnas, silpnas, uždaras vaikinas, lankstantis popierines gėlytes. Tik kad žinotų Filas, kaip jis klysta.

„Šuns galia“ nufilmuota režisierės gimtinėje – Naujojoje Zelandijoje. Gamtos vaizdai Campion filmuose išskirtinai svarbūs. Dažnai peizažas yra ne tik įspūdingas fonas filmo veiksmui, bet ir lemtingas besirutuliojančios istorijos veiksnys, filmo veikėjų vidinio pasaulio atspindys. Tiesą pasakius, peizažai kartais net per daug tiesiogiai ir prikišamai bylodavo jos filmuose. „Šuns galioje“ tokių nebūdingų klasikiniam vesternui spalvų ir peizažo erdvių pasirinkimas irgi neatsitiktinis. Jokių teritorijų, kurias reikia užkariauti Laukiniuose Vakaruose, nebėra. Tačiau kova vyksta. Mirtina kaip ir anksčiau. Tik visai kitokia – tarp mito ir realybės, tarp seno ir naujo pasaulio, tarp gyvenimo atsivėrus ir nešiojimo pri(si)mesto svetimo vaidmens. Jokių didvyrių nebėra. Įveikia nebe stipresnė vyriška jėga, o širdis, kurioje „per mažai gerumo“. Vienintelė dvikova filme vyksta ne ginklais, o muzikos instrumentais. Filas bandža „pergroja“ savo nekenčiamą Rouz, bandančią kažką sugroti fortepijonu.

Taip, fortepijonas yra ir šiame Campion filme. Šis muzikos instrumentas karaliauja režisierės kūryboje. Taip vadinasi ir pats garsiausias jos filmas „Fortepijonas“ („The Piano“, 1993). Ši juosta buvo lūžis režisierės biografijoje ir istoriškai susiklosčiusioje kino tradicijoje, kaip vaizduojama moteris, kaip perteikiama jos istorija. Fortepijonas pasirodo ir kituose režisierės filmuose svarbiais momentais. Filme „Šuns galia“ fortepijonas, priešingai nei to paties pavadinimo filme, ne atskleidžia heroję, bet parodo, kaip Rouz (įsimenantis Kirsten Dunst vaidmuo) sunku atsiskleisti gyvenime. Taip sunku, kaip išmokti groti fortepijonu.

Kadras iš filmo „Šuns galia“

Sudėtingam Filo vaidmeniui pasirinktas britų aktorius Benedictas Cumberbatchas. Filas, baigęs Jeilį, bet pasirinkęs (apie to priežastis galime tik spėlioti – neišsipildę geismai ar lūkesčiai) kaubojaus gyvenimą rančoje. Nesiprausiantis, nekeičiantis savo kaubojiškų drabužių, net su jais miegantis. Demonstruojantis savo jėgą ir plikomis rankomis kastruojantis jaučius. Jo aštrus liežuvis tik ir taikosi kam įgelti, pažeminti. Jis agresyvus, turi visur dominuoti, visus valdyti. Meistriška aktoriaus vaidyba pabrėžtinai groteskiška, kartais net pretenzinga. Tik atrodo, kad Filas labiau vaizduoja mačo, nei toks yra. Jis lyg nešioja gyvenime kažkieno kažkodėl uždėtą jam svetimą vaidmenį ir irgi negali atsiverti. Gal tai susiję su simboline filme Bronko Henrio figūra. Jo, išmokiusio brolius tvarkytis rančoje, atminimą Filas saugo šventai. Bronko Henris mokė pamatyti, ko kiti nemato. Tarkim, kad ir toje kalnų grandinėje už namų įžvelgti lojantį šunį. Gal jų santykiai buvo ne tik draugiški, gal slaptų neišsipildžiusių geismų paliesti.

Jaunėlis brolis Džordžas (Jesse Plemons) – geraširdis, nebesiginčijantis ir nebeprieštaraujantis tūžmingam broliui. Tačiau labai vienišas. Net negalintis patikėti, kad kažkaip kitaip gali būti jo gyvenime. Rouz atsiradimas – neįtikėtina laimė ir vertybė. Kokia jautri ir švelni jūdviejų šokio kalnuose scena, kai Džordžas susigraudina net iki ašarų, pajutęs palaimą būti su kuo nors, nebe vienišam.

„Šuns galia“ prasideda nuo užkadrinio Piterio, Rouz sūnaus, balso. Piteris anksti neteko tėvo – rado jį nusižudžiusį. Dabar jis turi apsaugoti ir išgelbėti nuo prapulties savo mamą, grimztančią iš bejėgiškumo į alkoholizmą. Po pradžios teksto Piteris ilgam dingsta iš ekrano, ir, atrodo, istorija sukasi visai apie kitus herojus. Tačiau būtent jis – tas lemtingas personažas, visiškai pakeisiantis supratimą, kas yra kas. Piterį, kuris, kaip teisingai įžvelgė jo tėvas, „per daug stiprus ir per mažai geras“, puikiai suvaidino australų aktorius Kodi Smit-McPhee, už tai pelnęs „Auksinio gaublio“ apdovanojimą.

Visi keturi šio filmo herojai nori apsaugoti savo sielą nuo šuns galios, minimos Biblijos citatoje. Tačiau tas šuo budriai saugo jų rančą net kalnų grandinėje šalia jos.

Plikbajorių puikybė

Krėsle prie televizoriaus

Žanriniai filmai žadina nostalgiją. Tai geras priešnuodis žiemos depresijai, kai pilka ne tik už lango, bet ir mintyse. Tada geriausia rinktis filmą, kuris nekels intelektualinių iššūkių (žiniasklaida taip sudėvėjo šį žodį, kad baisu jį rašyti), bet patvirtins, kad kai kurių nuostatų laikytis verta. Neilo Burgerio **„Šalutinis efektas“** (**LNK, 26 d. 22.30**) sukurtas pagal populiarią Alano Glynno knygą „The Dark Fields“, bet režisierius neneria į filosofines pasakojimo gelmes. Jis kalba apie visagalybės iliuziją, kurią žmogaus galvoje gali sužadinti kai kurios cheminės medžiagos. Režisierių domina ir šalutinis tokių medžiagų poveikis, ekrane atrodantis labai efektingai.

Bradley Cooperis vaidina nevykėlį rašytoją, jau nebeturintį ko prarasti. Todėl vargšiukas sutinka praryti tabletę, kuri pavers jį geresne jo versija ir leis atsiskleisti žmogaus smegenų potencialui. Matome, kas vyksta rašytojo galvoje, kaip jis suvokia pasaulį ir parašo romaną per keturias dienas, bet kartu ir katastrofas bei spąstus, laukiančius kiekvieno, kuris pasinaudos „laimės tabletėmis“. Kitas klausimas, ar jos iš tikrųjų padeda išplėsti galimybių ribas, bet „Šalutinis efektas“ nepiktnaudžiauja tokiais klausimais, nors rimtojo kino elementų filme taip pat yra. Pagrindinis iš jų – Roberto De Niro suvaidintas finansinis ryklys iš Volstrito.

Sąmokslo teorijos taip pat veikia kaip narkotikai. Jei girdėjote ar matėte bent vieną versiją to, kas atsitiko Urale, Diatlovo perėjoje, 1959-ųjų vasario pradžioje turistų, mirusių paslaptingomis aplinkybėmis, grupei, suprasite Renny Harlino filmo **„Diatlovo perėja: dingusi ekspedicija“** (**TV3, 23 d. 00.10**) herojus – amerikiečių studentus, kurie po pusės amžiaus išsirengia į Rusiją sužinoti, kas iš tikrųjų atsitiko. Juolab kad suomis Harlinas garsėja stilingais siaubo filmais.

Kino epas ir jį „išradęs“ D.W. Griffithas iš dalies prisidėjo prie kino kalbos atsiradimo, bet dabar šiam žanrui lyg ir neliko vietos – ją užima serialai. Filipo Bajono **„Kamerdineris“** (**LRT, 23 d. 21.55**) siūlo prisiminti epo galimybes. Filme rodomi keturiasdešimt penkeri vokiečių aristokratų fon Krausų giminės metai, o kartu vokiečių, lenkų ir kašubų santykiai teritorijoje, kuri ne vienam asocijuojasi su Gdansku ir Nobelio premijos laureatu Günteriu Grassu. Bajonas jaučia epo stilių – net kiekvieno kadro kompozicija liudija kino reginio galimybes. Režisierius audžia prabangų filmo audinį, į kurį gali pasinerti kaip į XIX a. romaną. Kartu su operatoriumi Łukaszu Guttu jie kuria neįtikėtino grožio peizažus ir interjerus, veikiančius ir filmo atmosferą, ir personažus. Pasakojimo ašis – grafo pavainikio Mateušo (Sebastian Fabijański) istorija. Net ir beveik pripažintas, radęs prieglobstį rūmuose, jis patirs daug pažeminimų, o meilė grafaitei Maritai (Marianna Zydek) tik apsunkins jo situaciją. Deja, bet

Nukelta į 13 psl.

Mitinio laiko liudijimai

Atkelta iš 1 psl.

glaudusių tranzistorius, klausiausi Maskvoje vykstančio liaudies deputatų suvažiavimo posėdžių. Kiekvienąkart pravažiuodama pro tą gatvės atkarpą, kurioje susikibau rankomis su kitais Baltijos kelio dalyviais, prisimenu, kad stovėjau būtent čia. Dalyvavau steigiamajame Sąjūdžio suvažiavime, mitinge Katedros aikštėje, kai Vilniuje lankėsi Michailas Gorbačiovas. 1991-ųjų sausio pradžioje kelis vakarus stovėjau priešais Aukščiausiosios Tarybos rūmus, o paskui – ilgoje eilėje prie Sporto rūmų, kur buvo pašarvoti žuvusieji Sausio 13-ąją. Prisimenu tą kelerius metus trukusią euforiją, kuri prasidėjo 1988 m. birželio 3 d. steigiamajame Sąjūdžio susirinkime Mokslų akademijos salėje ir kurios viršūne tapo Kovo 11-osios Aukščiausiosios Tarybos posėdis, paskelbęs nepriklausomybę. Manau, kad prie televizorių jo laukė didžioji Lietuvos dalis.

Gal todėl, kad prisiminimai vis dar gyvi ir jų neišstūmė ne kartą matyti ir chrestomatiniais tapę kadrai, buvo įdomu, kaip tai, kas vyko Lietuvoje, parodys režisierius, kurio filmuose archyviniai kadrai dažnai įgyja kitas prasmes ir kitą skambesį. Spėliojau, ar filmas privers kitaip pamatyti išgyventą laiką arba net save. „Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją“ pamačiau ir pažįstamų, kurių jau nebėra gyvų, ir pirmuosius Sąjūdžio šauklius, vėliau tapusius privilegijuotais signatarais ir pasikeitusius neatpažįstamai. Buvo smalsu, kaip tas vieningas tautos pakilimas atrodys Loznicai – žmogui „iš šalies“, o tada dar ir dvidešimtmečiui, ir kaip jį dabar aiškina žmogus, kurį tautos pakilimo banga iškėlė į istorijos aukštumas.

„Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją“ pasakojimas primena žodžių derinį, su kuriuo susidūrė ne vienas sovietmečio studentas, privalomai skaitęs marksizmo klasikus. Mėgstama seminarų, straipsnių ir mokslo darbų tema „asmenybė ir revoliucija“ filme netikėtai įgyja naujų prasmių ir atspalvių. Landsbergis archyviniuose kadruose pirmąkart pasirodo mitingo Vingio parke epizode, kai supamas žmonių masių stovi atskirai nuo Sąjūdžio iniciatyvinės grupės ant pakylos. Smulkus, neišvaizdus žmogus – lyg tradicinis sovietinių filmų inteligentas, kurį masiniame kine reprezentavo Aleksandro Demjanenkos suvaidintas Šurikas. Tad lengvai galima nujausti, kaip suvažiavimo dalyviai Maskvoje, išgirdę profesoriaus titulą, priėmė delegato iš Lietuvos pasirodymą tribūnoje ir kokia netikėta buvo jo kalba apie slaptuosius Ribbentropo ir Molotovo protokolus.

Loznica ir pats Landsbergis nebando griauti tradicinio profesoriaus įvaizdžio. Kitaip nei „Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją“ kadruose pasirodantis Gorbačiovas, filme jis su niekuo gyvai nediskutuoja, nepolemizuoja, dažniausiai sako kalbas – Maskvos Kremliaus suvažiavimų, Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos, JT rūmuose, ant Nacionalinės bibliotekos laiptų. Regis, jis nedalyvauja net Sąjūdžio suvažiavimo diskusijose, kurių viena filme tiksliai perteikia Sąjūdžio vidinio konflikto dvasią ir svarbiausią klausimą, kurio esmė: ar iškart atskleisti kortas ir siekti nepriklausomybės, ar maskuotis „perestroikos“ lozungais, siekiant to paties tikslo. Turiu galvoje po provokuojančio Rolando Paulausko

„Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją“

pasisakymo suvažiavimo užkulisiuose užfiksuotą Kauno ir Vilniaus Sąjūdžio grupių atstovų susikirtimą. Žiūrėdama šį iškalbingą filmo fragmentą pagalvojau, kad iki šiol laimi kokčiai primityvus kaunietiškas patriotizmo diskursas ir sulėkštintas nesenos istorijos suvokimas.

Landsbergis kalba apie save, jis neprisimena nei Sąjūdžio bendraminčių ar bendradarbių, nepasakonė vieno šiltesnio žodžio apie komisijai, kuri pripažino slaptuosius protokolus egzistavus, vadovavusį Aleksandrą Jakovlevą. Filmui įpusėjus pradeda stigti gilesnių profesoriaus apibendrinimų ir autorefleksijos. Kartais jis įprastai kikena, bet, ko gero, pagyvėja tik tada, kai kalba apie nekenčiamus profesorę Kazimierą Prunskienę ir Michailą Gorbačiovą. Būtent tada jo kalbos pradeda įgyti sąmokslo teorijų prieskonį. Kita vertus, trisdešimt metų – istorijai tik akimirka, o tikroji Sąjūdžio ir jo kūrėjų istorija dar neparašyta, daug jo atsiradimo liudininkų nebėra gyvų, dalis iniciatorių pasuko keistais keliais. Gal todėl taip ir liko nepaklausta, kas pagrindinį filmo veikėją atvedė į Sąjūdį, kas sugalvojo Baltijos kelią, kokios diskusijos vykdavo Sąjūdžio iniciatyvinės grupės viduje. Trumpai tariant, liko daug temų kitų filmų kūrėjams.

Visai atsitiktinai prieš Loznicos premjerą pamačiau Vitalijaus Manskio kino portretą „Gorbačiovas. Rojus“ („Gorbačiov. Rai“, Latvija, Čekija, 2020) ir žiūrėdama „Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją“ keliskart save pagavau, kad nesąmoningai lyginu abiejų filmų herojus. Visiškai paliegęs, taurelę išlenkęs ar ukrainietiškai dainuojantis ir su meile vis Raisą Maksimovną minintis Gorbačiovas nenori prisiminti skausmingų Sausio 13-osios įvykių. Bet, kitaip nei Landsbergis, kuris filmo pabaigoje gal net kiek koketuodamas deklaruoja nenorėjęs būti politiku, Gorbačiovas tiki savo veiksmų prasme ir nekyla jokios abejonės, kad jis – vis dar gyvas didžiosios istorijos veikėjas. Net ir suvokdama, kad SSRS žlugimas buvo neišvengiamas, pagalvojau: kiek dar būtų reikėję laukti, jei ne Gorbačiovo paskelbta „perestroika“? Kur dabar būtume visi ir kas dabar būtų Mr. Landsbergis? Gal todėl pasakotojas Landsbergis filme kartais atrodo lyg atsitiktinis didvyris – žmogus, kurį paradoksus mėgstanti istorija pati išstūmė į kovų areną. Manau, kad prie tokio įspūdžio prisidėjo ir Loznica, kurio kūryboje būtų sunku rasti psichologiškai tikslius ir gilius portretus, kurio gal ir nedomina atskiras žmogus ar jo drama, bet labiau – istorijos personažas, ir kuris mąsto labiau istorinių masių kategorijomis. Žinoma, tai suinteresuotos įvykių liudininkės įspūdis. Bet norėčiau pamatyti filmą žmogaus, kuris apie Lietuvą sužinojo tik iš „Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją“, arba to, kuriam 1991-ieji jau gili senovė, o profesorius – iš jos į dabartį atklydęs žmogus, akimis. Gaila, kad nepavyks to padaryti.

Atkelta iš 12 psl.

personažai, jų psichologiniai portretai yra silpniausia filmo vieta.

Goreo Verbinskio **„Priešnuodis gyvenimui“** (**TV1, 22 d. 23 val.**) – gana keistas žanrų hibridas. Filme rasi Romano Polanskio, Stepheno Kingo, Stanley Kubricko motyvų, užuominų į Thomo Manno „Užburtą kalną“, pasaką apie miegančiąją gražuolę ar Martino Scorsese „Kuždesių salą“, o kartu ir apmąstymų apie dvasinę Vakarų visuomenės būseną. Pagrindinį veikėją Lokhartą (Dane DeHaan) korporacijos valdyba siunčia į Šveicariją. Jis turi įkalbėti grįžti į žiurkių lenktynes korporacijos vadą, kuris sanatorijoje patyrė nušvitimą. Į Alpių sanatoriją plūsta turčiai iš viso pasaulio, bet Lokhartas pradeda suprasti, kad iš tikrųjų juos traukia ne grynas oras ir šaltinio vanduo. Verbinskis – geras stilistas, jis leidžia

„Šalutinis efektas“

pasimėgauti mieguista sanatorijos atmosfera, pasiklysti klaustrofobiškuose koridoriuose, pajusti siaubą ar panirti į rafinuotą scenografijos simboliką.

Daug kalbėta, esą broliai Coenai atsisakė kurti „Didžiojo Lebovskio“ tęsinį, bet Johnas Turturro, regis, su tuo negalėjo susitaikyti, mat filme neliko kelių jo herojaus – legendinio boulingo žaidėjo Chesuso Kvintanos – scenų. Pamenate tą, kur didžiausias Lebovskio konkurentas grakščiai bučiuoja boulingo kamuolį? **LRT Plius** (**27 d. 21.33**) parodys Turturro režisuotą filmą **„Džyzas kelyje“**, kuriame iš kalėjimo išėjęs Chesusas kartu su dar dviem nevykėliais (juos suvaidino Audrey Tautou ir Bobby Cannavale) leidžiasi į naujų nuotykių paieškas. Iš pradžių filmas turėjo būti kultinių Bertrando Blier „Šokančių valsą“ (1974) perdirbinys, bet Turturro, matyt, nusprendė filme sujungti iškart du pasakojimus apie seksualinę revoliuciją ir jos didvyrius.

Pavargusiems nuo barokiškų vaizdų ir žanrų patariu nepražiopsoti 1981 m. pasirodžiusios Jacko Fisko dramos **„Driskius“** (**LRT Plius, 22 d. 21 val.**). Jos veiksmas nukels į Antrojo pasaulinio karo metus JAV. Išsiskyrusi Nita (Sissy Spacek) dirba telefoniste ir augina du sūnus. Jie gyvena mažame Teksaso miestelyje. Kartą Nita susipažins su atostogaujančiu jūreiviu (Eric Roberts) ir miestelio gyventojams tai nepatiks. Atomazga bus žiauri.

Primityvios ir žiaurios provincijos dvasios triumfą galime stebėti ir lietuviškose televizijose. Kas šiomis pilkomis dienomis nesvajoja pabėgti nuo plikbajorių puikybės, sklindančios iš Vyriausybės ar Seimo didvyrių kalbų, ar iš virtualios tikrovės, kur nebeliko vietos jausmams ir protui, tik jų imitacija? Margit Lillak dokumentinis filmas **„Širdžių ratas“** (***currenttime.tv*, 22 d. 22.20**) pasakoja apie grupelę žmonių, kurie 2014-ųjų vasarą nusprendė atsisakyti įprasto gyvenimo būdo ir įkūrė pirmą Estijoje ekologišką bendruomenę. Sudėję savo santaupas jie nusipirko seną dvarą – buvusius senelių namus – ir 33 hektarus žemės. Bendruomenės tikslas buvo sukurti gyvenimą, kuriame nėra prievartos, karaliauja harmonija, visi dirba ir saugo gamtą. Režisierė ją stebėjo penkerius metus ir ragina neskubėti.

Jūsų –
Jonas Ūbis

Parodos

Vilnius

Nacionalinė dailės galerija
Konstitucijos pr. 22
Naujas žvilgsnis į XX a. II pusės – XXI a. Lietuvos dailę
Tarptautinė paroda „Jonas Mekas ir Niujorko avangardas“
Projekto „Kažkoks keistas menas“ dalyvių paroda „O kur žmonės?“

Radvilų rūmų dailės muziejus
Vilniaus g. 24
Paroda „Protesto menas: sovietmečio nepaklusnieji“ (Vladimiro Tarasovo Lietuvos nacionaliniam dailės muziejui dovanota kolekcija)
Aldo Gianotti kūrinys „Muziejus performanse“

Vilniaus paveikslų galerija
Didžioji g. 4
Paroda „Pranciškus Smuglevičius. Nuo antikinės Romos iki Vilniaus universiteto“

Taikomosios dailės ir dizaino muziejus
Arsenalo g. 3A
Paroda „Kasdienybės architektės. Gyvenamųjų interjerų baldų dizainas. 1959–1984“
Agnės Kuzmickaitės paroda „Drugelio efektas“
Paroda „Žemė kėlė žolę: augalai ir gyvūnai lietuvių liaudies mene“

V. Kasiulio dailės muziejus
A. Goštauto g. 1
Paroda „Moterys menininkės tarpukario Vilniuje: tarp lūkesčių ir galimybių“
Paroda „Veidai ir dvasios“, skirta Antano Mončio 100-osioms gimimo metinėms

Lietuvos nacionalinis muziejus
Arsenalo g. 1
XI Baltijos medalių trienalė

Istorijų namai
T. Kosciuškos g. 3
Paroda „Deivės ir kariai: Marijai Gimbutienei – 100“
„Ką slepia sarkofagas: Senovės Egipto mumijų tyrimai“
iki 30 d. – Lietuvos totorių religinių knygų paroda „Maldos, burtai ir šafranas“

Gedimino pilies bokštas
Arsenalo g. 5
Gedimino pilies bokšto ekspozicija

Signatarų namai
Pilies g. 26
Ekspozicija „XX a. pradžios tautinio atgimimo ir nepriklausomos Lietuvos valstybės atkūrimo istorija (1900–1918)“

Valdovų rūmai
Katedros a. 4
Dr. Prano Kiznio paveikslų galerija
Vieno šedevro tarptautinė paroda „Šlovingas, didis ir neregėtas įvykis: 1611 m. Maskvos caro priesaika“
Vieno šedevro tarptautinė paroda „Kunigaikščio Boguslavo Radvilos portretas“

Bažnytinio paveldo muziejus
Šv. Mykolo g. 9
iki 29 d. – paroda „Štai žvaigždė! Gimimo scena: nuo Alpių kalnų iki Baltijos jūros“

MO muziejus
Pylimo g. 17
Fotografijos paroda „Permainų šventė“
„Jaunojo tapytojo prizo“ konkurso dalyvių paroda

Lietuvos meno pažinimo centras „Tartle“
Užupio g. 40
Paroda „Laisvėje ir nelaisvėje. Lietuvos dailė 1945–1990“

VDA parodų salės „Titanikas“
Maironio g. 3
Kipro Černiausko ir Martyno Pekarsko tarpdisciplininio meno paroda „380 B.C.“
Ievos Bertašiūtės Grosbaha darbų paroda „Žemės kvapas“

VDA galerija „Akademija“
Pilies g. 44
Alexo Kochano darbų paroda „Subversija“

VDA galerija „Artifex“
Gaono g. 1
iki 29 d. – Dovilės Gudačiauskaitės paroda „Nigra sum“

VDA parodų erdvė „Kreatoriumas / meno krosnys“
Maironio g. 6
iki 28 d. – Hasano Alpo Celikelio darbų paroda „I am Shivering“

A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“
Dominikonų g. 15
Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai

Adomo Galdiko muziejus
Arklių g. 20–1
Paroda „Žvelgiu į peizažą...“

Galerija „Kairė–dešinė“
Latako g. 3
Eglės Kuckaitės paroda „Saturnės pienas: spiečiai akyje, o būgneliai ausyje“

Prospekto fotografijos galerija
Gedimino pr. 43
iki 22 d. – Tado Kazakevičiaus fotografijų paroda „Pernykštis sniegas“

Vilniaus fotografijos galerija
Stiklių g. 4
Ievos Rutės personalinė paroda „Vaizdai virsmai“

Pamėnkalnio galerija
Pamėnkalnio g. 1
iki 29 d. – Medeinės Revuckaitės ir Airos Urbonavičiūtės kūrybos paroda „No Thoughts / Head Empty“ („Jokių minčių / tuščia galva“)

Šv. Jono gatvės galerija
Šv. Jono g. 11
Ievos Liaugaudaitės zenga kaligrafijos paroda „Smilgos aplankė peizažą“

Galerija „Arka“
Aušros Vartų g. 7
iki 29 d. – Gabijos Pritkovaitės darbų paroda „Dabartis ateina“
iki 29 d. – M.K. Čiurlionio menų mokyklos moksleivių paroda „12:16“

Galerija „Meno niša“
J. Basanavičiaus g. 1 / 13
iki 28 d. – Dovilės Bilkštienės paroda „Kasdienybė, tiesiog“

Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus
Pilies g. 40
iki 23 d. – paroda „Atgimusios ikonos“

Vilniaus rotušė
Didžioji g. 31
iki 29 d. – Peeterio Krosmanno tapybos paroda „Druska ir pipirai“
iki 29 d. – Jono Daniliausko tapybos paroda „Arklio pabučiavimas“

Galerija „Kunstkamera“
Ligoninės g. 4
Paroda „Dubito“ („Abejoju“)

Jono Meko vizualiųjų menų centras
Malūnų g. 8
Paroda „Jurgis Mačiūnas. *Fluxus* biografika“

Teatro, muzikos ir kino muziejus
Vilniaus g. 41
Ekspozicija „Laisvas kinas. 1990–2020“
Paroda „Gražina ir drakonas“

Samuelio Bako muziejus
Naugarduko g. 10 / 2
Paroda „Arbit Blatas: modernistas teatro aplinkoje“
Angelikos Sher (Izraelis) darbų paroda „Eglė žalčių karalienė“

Vilniaus Gaono žydų istorijos muziejus
Pamėnkalnio g. 12
Holokausto ekspozicija

Energetikos ir technikos muziejus
Rinktinės g. 2
Fotografijų paroda „Uždaros teritorijos: tėkmėje“
nuo 25 d. – paroda „Salve, Vilnius“

Užupio meno inkubatoriaus galerija „Galera“
Užupio g. 2 A
iki 22 d. – Ernestos Skeberės instaliacija „Kaip viduje, taip ir išorėje?“

Rašytojų klubas
Sirvydo g. 6
Taidos Balčiūnaitės poezijos knygų iliustracijų paroda „Stalčiaus lyrika“

S. Vainiūno namai
A. Goštauto g. 2
Aloyzo Stasiulevičiaus darbų paroda „Harmonija“

Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
Gedimino pr. 51
Ievos Naginskaitės (1921–2012) kūrybos retrospektyva „Ką padarė žirklės“
Paroda „Theatrum libri“
nuo 26 d. – Kęstučio Grigaliūno personalinė paroda „Lietuvos žydai, grįžę iš nacių konclagerių“

Lietuvos medicinos biblioteka
Kaštonų g. 7
iki 25 d. – Michailo Aizeno fotografijų paroda „Pakeleiviai ir stebėtojai“

Kultūros kompleksas „Sodas 2123“
Vitebsko g. 21
Paroda „Lavkė. Lėta smėlėta ekspedicija“

AP galerija
Polocko g. 10
nuo 21 d. – Irmos Balakauskaitės paroda „Senos pasakos. Afrikietiški peizažai“

Galerija „Tsekh“
Vytenio g. 6
Evgenijaus Mermano (Izraelis) darbų paroda

Lietuvos nacionalinė filharmonija
Aušros Vartų g. 5
Aleksandros Jacovskytės nuotraukų paroda

Kaunas

Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus
V. Putvinskio g. 55
M.K. Čiurlionio tapybos ir grafikos darbai
Ekspozicija „Lietuvos dailė XIV–XIX a.“
Paroda „3 x 9 = XXVII: Knygos mėgėjų draugijai – 90“
Paroda „Lietuviški naujametiniai ir kalėdiniai atvirukai, leisti sovietiniu laikotarpiu“

Kauno paveikslų galerija
K. Donelaičio g. 16
iki 30 d. – bendruomenių platformos „Mažosios istorijos“ paroda „Banga“: žmonių balsų kanalas“
iki 23 d. – Kauno bienalės paroda „Magic Carpets Landed“

A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus
V. Putvinskio g. 64
Evaldo Pauzos paroda „Pienių vynas, arba Žmuidzinavičius ir kiti kareivėliai“
Mildos Gailiūtės paroda „Pilka“

Adelės ir Pauliaus Galaunių namai
Vydūno al. 2
Rymanto Penkausko ir Antano Andziulio darbų paroda „Atminties ženklai“

Istorinė Lietuvos Respublikos Prezidentūra
Vilniaus g. 33
Paroda „Atiduok, ką privalai: 1920–1940 metų Lietuvos Respublikos valstybiniai apdovanojimai“

Velnių muziejus
V. Putvinskio g. 64
13-os Kauno bienalės paroda

Galerija „Meno parkas“
Rotušės a. 27
nuo 22 d. – Martine Feipel ir Jeano Bechameilio (Liuksemburgas) paroda „Rytojaus pasaulio mechanika“

Galerija „101“
Muitinės g. 7
13-os Kauno bienalės ekspozicija

Nacionalinis Kauno dramos teatras
Laisvės al. 71
Paroda „Jonas Jurašas. Būties kaina“

J. Zikaro namai
J. Zikaro g. 3
Atnaujinta J. Zikaro darbų ekspozicija

Lietuvos švietimo istorijos muziejus
Vytauto pr. 52
Marco Chagallo darbų paroda „Anticipation of miracle“

Lietuvos krepšinio namai
Santakos g. 11
13-os Kauno bienalės paroda

Kauno T. Ivanausko zoologijos muziejus
Laisvės al. 106
13-os Kauno bienalės paroda

Klaipėda

Klaipėdos kultūrų komunikacijų centras
Bažnyčių g. 4
Roko Čėsnos kūrybos paroda „This Way Up / Nevartyti!“
nuo 21 d. – tarptautinio fotografijos konkurso „Bird In Flight Prize' 21“ finalininkų darbų paroda
nuo 21 d. – Laimdotos Malle (Latvija) paroda „ooze“
nuo 21 d. – Jolitos Vaitkutės instaliacijų paroda „Alkani meilės“ ir Francescos Levi (D. Britanija) videoprojektas „Dainos sielai“

Klaipėdos galerija
Bažnyčių g. 6
Daivos Dašenkovienės tapybos paroda „Refleksijos“
Žilvino Bražuko piešinių ir skulptūrinių objektų paroda „Gluten Free“

Laikrodžių muziejus
Liepų g. 12
Ekspozicija „Laikrodžių konstrukcijų istorija nuo seniausių laikų iki nūdienos ir laikrodžių formų raida nuo renesanso iki moderno“
Paroda „Laikrodžiai – karališkieji dailės simboliai“

Baroti galerija
Didžioji Vandens g. 2
iki 25 d. – Rodiono Petrovo „Grupinė paroda“

Galerija „Si:said“
Daržų g. 18
Grupinė paroda „Ultramarinas“ (Raimondas Daukša, Juozapas Kalnius, Rolandas Marčius, Gintautas Trimakas)

Šiauliai

„Laiptų“ galerija
Žemaitės g. 83
Ievos Skauronės tapybos paroda „Nežinau kodėl“
Vilniaus žydų bendruomenės dailės studijos „Art Vilna“ paroda „Aistra tapyti“

Dailės galerija
Vilniaus g. 245
Petro Rakštiko kūrybos paroda „Latifundai“

Fotografijos muziejus
Vilniaus g. 140
Alvydo Lukio paroda „Ne tik šaknys. Pagal tėvo Juozo Lukio Sibiro archyvą“

Panevėžys

Fotografijos galerija
Vasario 16-osios g. 11
iki 29 d. – Šiaurės Lietuvos fotomenininkų asociacijos grupinė paroda „Laisvai“

Palanga

Palangos gintaro muziejus
Vytauto g. 17
Gintaro ekspozicija „Nuo gintaro susidarymo iki unikalių šiuolaikinių gintaro dirbinių“

Antano Mončio namai-muziejus
S. Daukanto g. 16
Lauros Guokės portretinė instaliacija „Antanas Mončys (1921–1993)“

Juodkrantė

Liudviko Rėzos kultūros centras
L. Rėzos g. 8 B
Fotografijų paroda „Semeniškių idilės“, skirta Jono Meko šimtmečiui

Trakai

Galerija „Fojė“
Vytauto g. 69
Lietuvos dailininkų sąjungos monumentalistų sekcijos narių paroda „Šimtmečių dabartys“

Telšiai

VDA Telšių galerija
Kęstučio g. 3
Paroda „90 eksponatų“

Spektakliai

Vilnius

Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras
21, 22 d. 18.30 – G. Puccini „BOHEMA“. Muzikos vad. ir dir. R. Šervenikas, dir. J. Geniušas
23 d. 12 val. – B. Pawlowskio „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“. Dir. A. Šulčys
23 d. 18 val. – „SARSUELA“. Muzikos vad. ir koncepcijos aut. V. Prudnikovas, dir. M. Staškus
27–29 d. 18.30 – L.A. Minkaus „DON KICHOTAS“. Choreogr. V. Medvedevas (Rusija), muzikos vad. ir dir. M. Staškus
30 d. 12 val. – R. Šerkšnytės „PENKI MERĖS STEBUKLAI“ (libreto aut. R. Skučaitė). Muzikos vad. ir dir. J. Geniušas. Dir. M. Barkauskas

Lietuvos nacionalinis dramos teatras
21, 22 d. 19 val. *Naujojoje salėje* – „SOLIARIS 4“ (pagal S. Lemą). Rež. ir scenarijaus aut. G. Jarzyna
21 d. 18.30 *Lietuvos rusų dramos teatre* – K. Binkio „ATŽALYNAS“. Rež. J. Vaitkus
22 d. 18.30 *Lietuvos rusų dramos teatre* – M. Myllyaho „CHAOSAS“. Rež. Y. Ross

Mirus Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Šokio ir judesio katedros docentei JOLANTAI VYMERYTEI, reiškiame nuoširdžią užuojautą Jos artimiesiems.

Lietuvos muzikos ir teatro akademijos bendruomenė

26 d. 19 val. *Naujojoje salėje* – A. Rutkėvičios „GYVŪNAS (KU KŪ)“. Režj. R. Atkočiūnas
28 d. 19 val. *Naujojoje salėje* – S. Turunen „BROKEN HEART STORY (SUDAUŽYTOS ŠIRDIES ISTORIJA)“. Režj. S. Turunen
29 d. 19 val. *Naujojoje salėje* – S. Parulskio „JULIJA“. Režj. K. Glušajevas
30 d. 19 val. *Naujojoje salėje* – I. Bergmano „SCENOS IŠ VEDYBINIO GYVENIMO“. Insc. aut. ir režj. V. Rumšas

Valstybinis jaunimo teatras
21 d. 18.30 – „CINKAS (ZN)“ (pagal S. Aleksijevič knygas). Režj. E. Nekrošius
21 d. 18.30 *Salėje 99* – „ŠVEIKAS“ (pagal J. Hašeko romaną). Režj., scenogr. ir inscenizac. aut. A. Juška
22 d. 17.30 – „AUSTERLICAS“ (pagal W.G. Sebaldo knygą). Režj. K. Lupa
25 d. 18.30 *Salėje 99* – A. Vološinos „MAMA“. Režj. I. Kaniušaitė
26 d. 18.30 – Ö. von Horvátho „VIENOS MIŠKO PASAKOS“. Režj. Y. Ross

Vilniaus mažasis teatras
21 d. 18.30 – J. Kleino „SPRENDŽIANT HEDĄ“. Režj. U. Bartoševičiūtė
22 d. 18.30 – W. Gibsono „DVIESE SŪPUOKLĖSE“. Režj. U. Baialievas
23 d. 12 val. – „MANO BATAI BUVO DU“. Idėjos aut. ir režj. G. Latvėnaitė
25 d. 18.30 – A. Špilevojaus „12 GRAMŲ Į ŠIAURĘ“. Režj. A. Špilevojus
26 d. 18.30 – Žemaitės „MARTI“. Režj. G. Tuminaitė, dramaturgė P. Pukytė

Oskaro Koršunovo teatras
23 d. 19 val. *OKT studijoje* – D. Danilovo „ŽMOGUS IŠ PODOLSKO“. Režj. O. Koršunovas
23 d. 19 val. *Balkono teatre* – PREMJERA! Ž. Beniušio ir R. Barranco „ODISĖJA“. Režj. Ž. Beniušis, scenogr. V. Strigunkovas, kost. dail. D. Urbonavičiūtė, šviesų dail. V. Latonas. Vaidina A. Pocius, S. Gedgaudaitė, S. Ambrozaitis, J. Korpačiova, D. Kulionytė, Dž. Gvozdinskas, K. Norvilas, D. Starkauskas
26 d. 19 val. *OKT studijoje* – PREMJERA! K. Gudmonaitės „ŠVENTĖ“. Režj. K. Gudmonaitė, scenogr. B. Šulniūtė, komp. S. Šipavičius, choreogr. M. Stabačinskas, šviesų dail. V. Vilutis. Vaidina L. Taluntytė, K. Šaparauskaitė, O. Dlugovskij, B. Burokienė, J. Platakytė, J. Čepulis, M. Stabačinskas

Lietuvos rusų dramos teatras
26 d. 10, 12 val. *Šalčininkų rajono savivaldybės kultūros centre* – teatralizuotas koncertas – žaidimas visai šeimai „KAI UŽAUGSIU, BŪSIU...“. Režj. A. Sunklodaitė
28 d. 18.30 – M. Valiuko „KREIDA“. Režj. G. Surkovas (Erdvė A–Z)

Vilniaus teatras „Lėlė“
Mažoji salė
22 d. 12, 14 val. – N. Indriūnaitės „DEBESYS“. Režj., dail. A. Bagočiūnaitė-Paukštienė
23, 29 d. 12 val. – PREMJERA! „KAVOS MALŪNĖLIS“ (pagal K.I. Gałczyńskio pasaką). Režj. E. Piotrowska (Lenkija), dail. M. Draczas (Lenkija), komp. W. Blazejczykas (Lenkija). Vaidina K.A. Butvidas, E. Gaidauskaitė, Š. Gedvilas, R. Klezys, D. Sarapinas
27 d. 18.30 – „DORIANO GRĖJAUS PORTRETAS“ (O. Wilde'o romano motyvais). Režj. G. Radvilavičiūtė
29 d. 14 val. – „PASAKA APIE VĖŽLIUKĄ“ (Ž. Gryvos knygelės motyvais). Inscen. aut., režj. ir dail. A. Mikutis

Palėpės salė
23 d. 14 val. – PREMJERA! „PELENĖ“ (Ch. Perrault pasakos motyvais). Pjesės aut. ir režj. N. Indriūnaitė

„Menų spaustuvė“
Teatro festivalis vaikams ir jaunimui „Kitoks“
21 d. 19 val. – R. Klezio ir P. Prievelio kūrybos vakaras
21 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – A. McDowallo „BRILIJANT ADVENČERS“. Režj. G. Rimeika
22 d. 12 val. – „MIKĖ PŪKUOTUKAS IR KITI“. Režj. M. Remeikaitė
22 d. 12 val. *Juodojoje salėje* – K.M. Kulinič „SODRA, MON AMOUR“. Režj. G. Aleksa
23 d. 17 val. *Kišeninėje salėje* – „RHESANIUM“ (L. Rėzos biografijos motyvais). Režj. S. Degutytė (Stalo teatras)
23 d. 18.30 *Juodojoje salėje* – „KARANTINO DIENORAŠČIAI“. Režj. A. Giniotis („Atviras ratas“)
25 d. 18.30 *Kišeninėje salėje* – „BRANGIOJI MOKYTOJA“ (pagal L. Razumovskajos pjesę). Režj. I. Stundžytė (teatras „Atviras ratas“)
25 d. 19 val. – PREMJERA! „PYPAS IR JO NUTIKIMAI“ (pagal to paties pavadinimo A. Jurašiaus knygą). Režj. S. Pikturnaitė. Vaidina I. Vėlyvytė, B. Ivanauskas, V. Rašimas
26 d. 18.30 *Kišeninėje salėje* – „SAULĖTOJI LINIJA“ (pagal I. Vyrypajevo pjesę). Kūrėjai J. Tertelis ir V. Šumilovaitė-Tertelienė (teatras „Atviras ratas“)
26 d. 19 val. – „EMIGRANTAI“. Režj. D. Gumauskas
27 d. 18.30 *Kišeninėje salėje* – „TIK SUAUGUSIEMS“. Idėjos aut. ir režj. J. Tertelis (teatras „Atviras ratas“)
27 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – „MEILĖS ERDVĖ“. Choreogr. B.J. Riepe (šokio teatras „Aura“)

Kaunas

Nacionalinis Kauno dramos teatras
21 d. 18 val. *Rūtos salėje* – M. Myllyaho „PANIKA“. Režj. K. Gudmonaitė
21, 23 d. 19 val. *Ilgojoje salėje* – PREMJERA! I. Vyrypaevo „VASAROS VAPSVOS GELIA MUS NETGI LAPKRITĮ“. Režj., dail. N. Maglakelidzė (Sakartvelas)
22 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – „ELEKTRA“ (pagal Sofoklio, Euripido, Eschilo tekstus). Režj. J. Kocelis
23 d. 12 val. *Mažojoje scenoje* – „BŪTYBĖS“ (K. Zylės knygos „Didžioji būtybių knyga“ motyvais). Režj. E. Kižaitė
25 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – A. Škėmos „BALTA DROBULĖ“. Režj. J. Jurašas
26, 27 d. 14 val. *Rūtos salėje* – „LĖ-KIAU-LĖ-KIAU“. Režj. E. Kižaitė

Kauno valstybinis muzikinis teatras
22 d. 18 val. – F. Loewe „MANO PUIKIOJI LEDI“. Režj. V. Streiča, muzikinis vad. ir dir. J. Janulevičius, dir. J. Geniušas
23 d. 12 val. – „SNIEGO KARALIENĖ“. Dir. J. Janulevičius
23, 30 d. 18 val. – T. Dobrzanskio „KARALIAUS ANTRININKAS“. Režj. K.S. Jakštas, dir. V. Visockis

Kauno kamerinis teatras
21 d. 18 val. – „PAKANKAMAS ATSTUMAS“. Šokėjai ir choreor. A. Mozūraitis ir A.C. Bibiano
24 d. 19 val. – „ADOMAS 2.0“Režj. Ž. Beniušis (Šiuolaikinės intelektualios klounados teatras)
26 d. 18.30 – PREMJERA! „PASKUTINIS SPEKTAKLIS“. Režj. G. Zapalskis. Vaidina M. Barvičius, D. Kamarauskas

Kauno lėlių teatras
22 d. 12 val. – „KAUNO ŽVĖRIS“. Režj. A. Žiurauskas
23 d. 12 val. – „MEŠKIUKO GIMTADIENIS“. Režj. R. Bartninkaitė

Klaipėda

Klaipėdos valstybinis dramos teatras
22 d. 18.30, 23 d. 17 val. – T. Słobodzianeko „MŪSŲ KLASĖ“. Režj. O. Koršunovas

Šiauliai

Šiaulių dramos teatras
22 d. 18 val. – „PUARO“ (pagal A. Christie). Režj. G. Aleksa
23 d. 12 val. – „BEBENČIUKAS IR LAUMĖ“ (K. Kubilinsko ir P. Cvirkos pasakų motyvais). Režj. I. Norkutė
23 d. 18 val. *Mažojoje salėje* – „TOBULA PORA“ („THE PERFECT MATCH, ARBA SU NAUJAIS METAIS, IONESCO!“) (pagal E. Ionesco pjesę „Kliedesiai dviem“). Režj. P. Ignatavičius

Panevėžys

Juozo Miltinio dramos teatras
21 d. 18 val. – PREMJERA! R. Schimmelpfennigo „IDOMENĖJAS“. Režj. A. Jankevičius
22 d. 18 val. – „VOLPONĖ“ (pagal B. Jonson pjesę). Režj A. Giniotis
23 d. 18 val. *Mažojoje salėje* – PREMJERA! „BIG PHARMA“. Režj. A. Bumšteinas
27 d. 18 val. *Mažojoje salėje* – W. Russello „MOTERIMS IR JŲ VYRAMS“. Režj. L. Kondrotaitė

Teatras „Menas“
22 d. 18 val. – P. Shafer „EQUUS“. Režj. A. R. Morkūnas
23 d. 12 val. – „PIKSELIUKAI, ARBA KAS TELEFONE GYVENA“. Aut. ir režj. A. Povilauskas

Koncertai

Lietuvos nacionalinė filharmonija
23 d. 12 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – teatralizuotas koncertas visai šeimai „Stebuklinga Mozarto fleita“ (pagal V. Palčinskaitės knygą „Stebuklinga Mocarto fleita“). Ansamblis „Musica humana“. Solistai E. Stundžiaitė (sopranas), V. Gurstis (fleita), aktorė ir režisierė A. Pukelytė. Dir. R. Beinaris. Programoje W.A. Mozarto instrumentinė muzika, ištraukos iš operos „Užburtoji fleita“
27 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – kamerinės muzikos koncertas „Čiurlionio kvartetas ir draugai“. Čiurlionio kvartetas, G. Januševičius (fortepijonas), G. Pyšniakas (violončelė). Programoje D. Šostakovičiaus, F. Schuberto kūriniai
28 d. 19 val. *Palangos Kurhauzo koncertų salėje* – kamerinės muzikos koncertas „Nuostabusis amžius“. Ansamblis „Musica humana“ (meno vadovas ir dir. R. Beinaris). Solistai K. Zmailaitė (sopranas), E. Seilius (tenoras), R. Beinaris (obojus), R. Grakauskaitė (smuikas). Programoje F. Bonzono, S. Donaudy, J. Massenet, G. Fauré, E. Griego, P. Tosti kūriniai
29 d. 19 val. *Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje*, – orkestro muzikos koncertas „Smuikininkė Rūta Lipinaitytė ir maestro Modestas Pitrėnas“. Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro muzikantai (meno vadovas ir vyr. dirigentas M. Pitrėnas). Solistė R. Lipinaitytė (smuikas). Dir. M. Pitrėnas. Programoje R. Motiekaičio, A. Malcio, C. Debussy kūriniai

Vilnius

Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras
21 d. 19 val. *Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje* – LVSO gimtadienio koncertas. L. Geniušas (fortepijonas), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. G. Rinkevičius. Programoje P. Čaikovskio, D. Šostakovičiaus kūriniai

Lietuvos muzikų rėmimo fondas
26 d. 15 val. *S. Vainiūno namuose* – Trečiadienio popietė. Muzikuojančios vilniečių šeimos. Svečiuose Lietuvos muzikos ir teatro akademijos docentai A. Bružaitė (kanklės) ir E. Ališauskas (birbynė) bei jų atžalos A. Ališauskaitė ir L. Ališauskas

Bibliografinės žinios

GROŽINĖ LITERATŪRA

Algimantas Zurba: nuo Apaščios lygumų iki Vilniaus kalvų : prisiminimų mozaika / sudarytoja Laima Zurbienė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2021]. – 471, [1] p. : iliustr., portr.. – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-609-480-288-1 (įr.)

Aštuoniolika laipsnių šalčio : [detektyvinis romanas] / Stefan Ahnhem ; iš švedų kalbos vertė Eglė Voidogienė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, 2021. – 575, [1] p.. – Tiražas 4000 egz.. – ISBN 978-609-479-514-5 (įr.)

Gyvenimas laiko upėje : [atsiminimai] / Rimas Žaromskis. – Vilnius : Baltijos kopija, 2021. – 227, [1] p. : iliustr., faks., portr.. – Tiražas 25 egz.. – ISBN 978-609-417-219-9 (įr.)

Graffitti : kalambūrai / Tomas Taškauskas. – Vilnius : [T. Taškauskas], 2022. – 1 pdf failas (97 p.) : iliustr.. – ISBN 978-609-475-879-9

Ilga kelionė į Hankendį / Gintaras Visockas. – [Vilnius] : [Standart Impressa], [2021]. – 94, [6] p. : iliustr., portr.. – Tiražas 200 egz.. – ISBN 978-609-8299-04-5 (įr.)

Ir tai praeis : [eilėraščiai] / Inga Jankauskaitė ; [nuotraukos – Viktorija Vaišvilaitė]. – Klaipėda : [S. Jokužio leidykla-spaustuvė], 2021. – 113, [3] p. : iliustr.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-9986-31-576-6

Iš rankraščių... / Robertas Ivanauskas ; [iliustracijas sukūrė Matas Dargis]. – Klaipėda : S. Jokužio leidykla-spaustuvė, 2021. – 129, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 200 egz.. – ISBN 978-9986-31-583-4

Kai rasoja rugiai... / Aldona Sapronaitienė ; [piešiniai Tatjanos Petravičienės]. – Klaipėda : S. Jokužio leidykla-spaustuvė, 2021. – 127, [1] p. : iliustr., portr.. – Tiražas 150 egz.. – ISBN 978-9986-31-575-9 (įr.)

Kaimo pasaka / Marius Jonutis. – [Kaunas] : Žalias kalnas, [2021]. – [82] p. : iliustr.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-609-8310-01-6 (įr.)

Klaustukas – tai pusė širdies : romanas / Sofia Lundberg ; iš švedų kalbos vertė Eglė Voidogienė. – [Vilnius] : [„Baltų lankų“ leidyba], [2020]. – 1 epub failas. – ISBN 978-609-479-308-0

Ledynų alsavimas = Niviarsiaq ameqanngitsoq : kriminalinis romanas / Mads Peder Nordbo ; iš danų kalbos vertė Ieva Toleikytė. – [Vilnius] : [„Baltų lankų“ leidyba], [2020]. – 1 epub failas. – ISBN 978-609-479-358-5

Mažas gyvenimas : romanas / Hanya Yanagihara ; iš anglų kalbos vertė Marius Burokas. – 6-oji laida. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2021]. – 667, [1] p.. – Tiražas 10 000 egz.. – ISBN 978-609-479-365-3 (įr.)

Mergelės : [romanas] / Alex Michaelides ; iš anglų kalbos vertė Loreta Gema Baltaduonė. – Vilnius : Alma littera, 2022. – 317, [2] p. : portr.. – Tiražas 2300 egz.. – ISBN 978-609-01-4887-7 (įr.)

Mylima : [romanas] / Toni Morrison ; iš anglų kalbos vertė Lilija Vanagienė. – Vilnius : Vaga, 2021. – 382, [2] p.. – Tiražas 1300 egz.. – ISBN 978-5-415-02624-1 (įr.)

Mūsų čia nebuvo : romanas / Lara Prescott ; iš anglų kalbos vertė Jovita Groblytė-Hazarika. – [Vilnius] : [„Baltų lankų“ leidyba], [2020]. – 1 epub failas. – ISBN 978-609-479-355-4

Mūsų skausmų veidrodis : [romanas] / Pierre Lemaitre ; iš prancūzų kalbos vertė Pranas Bieliauskas. – Vilnius : Alma littera, 2021. – 414, [1] p.. – Tiražas 1700 egz.. – ISBN 978-609-01-4872-3 (įr.)

Nesakė, kad gailisi : kelio romanas / Tommi Kinnunen ; iš suomių kalbos vertė Aida Krilavičienė. – Vilnius : Alma littera, 2022. – 287, [1] p.. – Tiražas 2500 egz.. – ISBN 978-609-01-4877-8 (įr.)

Palaidotas milžinas : romanas / Kazuo Ishiguro ; iš anglų kalbos vertė Mėta Žukaitė. – [Vilnius] : [„Baltų lankų“ leidyba], [2021]. – 1 epub failas. – ISBN 978-609-479-449-0

Pažeme : trumpos istorijos / Greta Dirmauskaitė. – Vilnius : Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, [2021]. – 150, [2] p.. – (Pirmoji knyga : PK). – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-609-480-263-8

Plūduriuojančio pasaulio menininkas : romanas / Kazuo Ishiguro ; iš anglų kalbos vertė Mėta Žukaitė. – [Vilnius] : [„Baltų lankų“ leidyba], [2020]. – 1 epub failas. – ISBN 978-609-479-302-8

Silmariljonas : [romanas] / J.R.R. Tolkien ; tekstą parengė Christopheris Tolkienas ; iš anglų kalbos vertė Leonas Judelevičius. – Vilnius : Alma littera, 2021. – 495, [1] p. : geneal. schem.. – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-609-01-4856-3 (įr.)

Skaistybės metai : romanas / Kim Liggett ; iš anglų kalbos vertė Elžbieta Kmitaitė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2021]. – 380, [1] p.. – Tiražas 2500 egz.. – ISBN 978-609-479-476-6 (įr.)

Šimtas Lenės ir Margo metų : romanas / Marianne Cronin ; iš anglų kalbos vertė Emilija Visockaitė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2021]. – 362, [1] p.. – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-609-479-497-1 (įr.)

Širdies nerimas : [romanas] / Stefan Zweig ; iš vokiečių kalbos vertė Adomas Druktenis. – Vilnius : Vaga, 2021. – 415, [1] p.. – Tiražas 1300 egz.. – ISBN 978-5-415-02632-6 (įr.)

Toliau jūsų bilietas nebegalioja : romanas / Romain Gary ; iš prancūzų kalbos vertė Pranas Bieliauskas. – 4-oji laida. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2021]. – 196, [1] p.. – Tiražas 2500 egz.. – ISBN 978-9955-23-191-2 (įr.)

Tu ir esi kolibris : romanas / Sandro Veronesi ; iš italų kalbos vertė Lina Gaučytė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2021]. – 332, [1] p.. – Tiražas 3000 egz.. – ISBN 978-609-479-515-2 (įr.)

Vakaro nejauka : romanas / Marieke Lucas Rijneveld ; iš olandų kalbos vertė Aušra Gudavičiūtė. – Vilnius : „Baltų lankų“ leidyba, [2021]. – 283, [1] p.. – Tiražas 2500 egz.. – ISBN 978-609-479-518-3 (įr.)

Vienuoliktas įsakymas : romanas / Abraham Verghese ; iš anglų kalbos vertė Danguolė Žalytė. – Vilnius : Alma littera, 2022. – 589, [2] p.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-01-4700-9 (įr.)

Viltinga ir skaisti naktis : eilėraščiai / Louise Glück ; iš anglų kalbos vertė Marius Burokas ir Dominykas Norkūnas. – Vilnius : Alma littera, 2021. – 137, [2] p.. – Tiražas 1300 egz.. – ISBN 978-609-01-4863-1 (įr.)

Parengė Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Informacijos mokslų departamento Nacionalinės bibliografinės apskaitos skyrius

Savaitės filmai

Didžioji laisvė ****

1945 m. Hansas (Franz Rogowski) per stebuklą išgyveno nacių koncentracijos stovykloje ir neprarado gyvenimo džiaugsmo, tačiau naujai susikūrusios Vokietijos Federacinės Respublikos valdžia neketina toleruoti jo ir į jį panašių žmonių. Hansas yra homoseksualus, o Trečiojo reicho baudžiamojo kodekso 175 straipsnyje numatyta, kad kitokios seksualinės orientacijos asmenys turi būti įkalinami. Dėl to Hansas dešimtmečius vis patenka į nelaisvę. Kalėjime jis susipažįsta su Viktoru (Georg Friedrich), homofobu, atliekančiu bausmę už žmogžudystę. Su kiekvienu nauju susitikimu vyrų santykiai keičiasi – nuo pradinės antipatijos iki to, ką galima pavadinti meile. Po beveik ketvirčio amžiaus, kai Hansas tai atgauna, tai praranda laisvę, Vakarų Vokietijos valdžia nusprendžia gėdingą įstatymą panaikinti. Ar Hansas sugebės išgyventi naujoje realybėje, kurioje jam nereikės žvalgytis per petį? (Austrija, Vokietija, 2021)

Drive My Car *****

Aktorius ir teatro režisierius Jusukė Kafuku (Hidetoshi Nishijima) prieš dvejus metus neteko žmonos Oto (Reika Kirishima). Nors dar nėra visiškai susitaikęs su šiuo asmeniniu smūgiu, jis sutinka statyti Čechovo pjesę „Dėdė Vania“ Hirošimos festivaliui. Čia Kafuku susipažįsta su Misaki (Toko Miura), kuri paskiriama jam kaip vairuotoja. Santūri jauna moteris vežioja menininką į darbą ir iš darbo raudonu automobiliu „Saab 900“. Keliaudami kartu, jie nenoriai pradeda vienas kitam atsiverti. Ryûsuke Hamaguchi filmas sukurtas pagal Haruki Murakami apsakymą „Vyrai be moterų“. (Japonija, 2021)

King's Man. Pradžia ***

Filmas pasakoja šnipų organizacijos „Kingsman“ priešistorę. Jaunąjį Konradą (Harris Dickinson) su slaptu britų šnipų pasauliu supažindina Oksfordo hercogas (Ralph Fiennes). Jie sutinka daugybę istorinių asmenybių: britų generolą Herbertą Kitchenerį (Charles Dance) ir serbų žudiką Gavrilą Principą (Joel Basman), taip pat paslaptingą ir ne mažiau pavojingą rusą Grigorijų Rasputiną (Rhys Ifans), kuris kartu su Ganytoju (Matthew Goode) ir monarchais Jurgiu V, Vilhelmu II bei Nikolajumi II (visus vaidina Tomas Hollanderis) rezga sąmokslą, galintį pražudyti pasaulį. Konradas ir hercogas turi išgelbėti žmoniją, o tam jie pasitelkia ne tik nepaprastą įrangą, bet ir ypatingus kovos įgūdžius. (D. Britanija, JAV, 2021)

Košmarų skersgatvis ****

Kai charizmatiškasis Stantonas Karlailas (Bradley Cooper) keliaujančiame cirke susipažįsta su neįprasta pora, – ateitį spėjančia Zena (Toni Collette) ir jos vyru, buvusiu telepatu Pitu (David Strathairn), – jis nusprendžia pakeisti savo nelaimingą gyvenimą. Kartu su ištikima ir kilniaširde Moli (Rooney Mara) Stantonas ketina pasinaudoti Niujorko elito naivumu, kad praturtėtų. Naujai įgytos žinios greitai tampa bilietu į sėkmę, o vyras – žymiu „pranašautoju“. Tačiau netrukus Stantonas žengia per toli, kai, paveiktas paslaptingos psichiatrės (Cate Blanchett), nusprendžia apgauti pavojingą finansų magnatą (Richard Jenkins). Tai tamsi istorija, paremta Williamo Lindsay Greshamo romanu tuo pačiu pavadinimu. (JAV, 2021)

Margarita – Šiaurės karalienė ***

1402-aisiais Margarita (Trine Dyrholm) pasiekė tai, ko anksčiau nesugebėjo joks vyras. Jai pasitelkus savo diplomatinius gebėjimus, Danija, Norvegija ir Švedija tapo taikia sąjunga, kurią valdyti patikėta įvaikintam sūnui Erikui (Morten Hee Andersen). Nors sąjungą puola priešai, Margarita pradeda planuoti Eriko ir anglų princesės santuoką. Aljansas su Anglija turėtų užtikrinti sąjungos, kaip besikuriančios Europos galios, statusą. Tačiau rengiamas sąmokslas, galintis sužlugdyti Margaritą ir viską, kuo ji tiki. (Danija, Švedija, Norvegija, Islandija, Čekija, Lenkija, 2021)

Paryžius. 13-as rajonas ****

Naujausio Jacques'o Audiard'o filmo veiksmas vyksta tarp Paryžiaus dangoraižių ir daugiabučių esplanadų, socialistų sumanytoje 7-ojo dešimtmečio utopijoje, kurią prarijo ateities dykuma. Griežtos brutalistinės architektūros fone personažų jausmai ir kūnai atrodo itin trapūs ir pažeidžiami. Emili (Lucie Zhang) ieškojo kambarioko, bet rado meilę be atsako. Kamilis (Makita Samba), išgyvenantis gedulą, bėga nuo savo jausmų, kol susipažįsta su Nora (Noémie Merlant), kuri yra apsėsta Amber (Jehnny Beth), paslaptingos merginos, dirbančios pornografijos portale. Šis pasaulis nėra skirtas laimei, bet vis tiek gali pasisekti. (Prancūzija, 2021)

****** – šedevras, ***** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

Vilnius

Forum Cinemas Vingis

21, 24–27 d. – Misija „Meškučiai“ (animac. f., Rusija) – 13.20, 15.20; 22, 23 d. – 11, 13.30, 16.15
21, 24–27 d. – Pasaulio čempionas (Rusija) – 14.30, 17.30, 20.50; 22, 23 d. – 14.55, 18.35, 21.30
21, 24–27 d. – Trys riešutėliai Pelenei (Norvegija) – 12.50, 15.10; 22, 23 d. – 11.20, 13.40, 16 val.
21, 24–27 d. – Košmarų skersgatvis (JAV, Meksika) – 15.25, 17.40, 20.40; 22, 23 d. – 15.40, 18.20, 21.10
21, 24–27 d. – Meilė kaip bestseleris (Meksika, D. Britanija) – 14, 20.10; 22, 23 d. – 14.30, 20.40
29 d. – G. Verdi „Rigoletas“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropolitano operos – 19.55
23 d. – G. Fauré, I. Stravinskio, P. Čaikovskio „Brangakmeniai“. Tiesioginė transliacija iš Maskvos Didžiojo teatro – 17 val.
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Skalvija

21, 27 d. – Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją (dok. f., Lietuva, Nyderlandai) – 17 val.; 31 d. – 17.30
21, 27 d. – Košmarų skersgatvis (JAV, Meksika) – 21.20; 22 d. – 20 val.;
25 d. – 21.05; 28 d. – 21 val.
23 d. – Vestsaido istorija (JAV) – 20.40
24 d. – Didžioji laisvė (Austrija, Vokietija) – 20.30; 25 d. – 16.45
24 d. – Margarita – Šiaurės karalienė (Danija, Norvegija, Švedija, Lenkija, Čekija, Islandija) – 18 val.; 28 d. – 16.45
24 d. – Alkio skonis (Danija, Švedija) – 20 val.
25 d. – Sinefilija (rež. A. Puipa) – 19 val.
26 d. – Drive My Car (Japonija) – 19.40
26 d. – Gucci mados namai (JAV) – 17 val.
28 d. – Drąsiau drąsiau (JAV) – 19 val.
23 d. – *Kino klasikos vakarai*. Medžiotojo naktis (JAV) – 18.20
22 d. – „Skalvijos“ kino akademijos rudens semestro darbų peržiūros: II kurso peržiūra – 15.15; 23 d. – I kurso peržiūra – 14 val.
Karlsono kinas
23 d. – Aplink pasaulį per 80 dienų (animac. f., Prancūzija, Belgija) – 12.20
22 d. – Ainbo (animac. f., Peru, Nyderlandai) – 11.45
29 d. – Mano vilkas (Prancūzija) – 13 val.
30 d. – Mano mama gorilla (animac. f., Švedija, Danija, Norvegija) – 12.50
Animacinių filmų festivalis „Tindirindis“
22 d. – Klasikinės lietuvių animacijos magiškosios miniatiūros – 13.30
29 d. – Henriko Vaigausko filmų retrospektyva – 14.45
30 d. – Algirdo Selenio animacinių filmų ir LKC restauruotų filmų retrospektyva – 14.25
Prancūzų kino festivalis „Žiemos ekranai“
29 d. – Kruvini apelsinai (Prancūzija) – 20.30
29 d. – Žudikų kupė (Prancūzija) – 16.20
29 d. – Žmogus iš Rio (Prancūzija, Brazilija) – 18.15
30 d. – Tiesiog juodas (Prancūzija) – 20.15
30 d. – Gyvenimas dar prieš akis (Prancūzija) – 18 val.

Pasaka

21 d. – Meilė kaip bestseleris (Meksika, D. Britanija) – 18.15; 22 d. – 21 val.; 23 d. – 15.15; 24 d. – 20.30; 25 d. – 18 val.; 27 d. – 20.45
21, 27 d. – Košmarų skersgatvis (JAV, Meksika) – 20.30; 22 d. – 21 val.; 23 d. – 17 val.; 24 d. – 20 val.; 25 d. – 20.15
21, 25, 26 d. – Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją (dok. f., Lietuva, Nyderlandai) – 18.30; 22 d. – 14, 16.15; 23 d. – 15.30
21 d. – Kaimynai (Ispanija) – 18 val.; 22 d. – 19 val.; 23 d. – 15.45; 25 d. – 18.30
21, 27 d. – Šuolis (dok. f., rež. G. Žickytė) – 18.30, 19.45; 22 d. – 14.15; 23 d. – 17.30; 24 d. – 18 val.; 26 d. – 20.30
21, 25 d. – Paryžius. 13-as rajonas (Prancūzija) – 20.30; 22 d. – 18.45; 23 d. – 20.15; 24 d. – 18 val.; 26 d. – 20.15
22 d. – Užburta arka (animac. f., Rusija, Vengrija, JAV) – 14 val.
22 d. – Gucci mados namai (JAV, Kanada) – 15.45; 23 d. – 20 val.
22 d. – Įsimylėjusi Figaro (Australija, JAV, D. Britanija) – 16.45; 23 d. – 17.45; 26 d. – 18 val.
22 d. – Benedeta (Prancūzija, Belgija, Nyderlandai) – 20.45
23 d. – Kur tu, Adomai? (dok. f., Ukraina, Graikija) – 15 val.
23 d. – Drive My Car (Japonija) – 19.30; 27 d. – 20.15
23 d. – Bėgikė (rež. A. Blaževičius) – 13.30; 24 d. – 18.15
23 d. – Viskas praėjo gerai (Prancūzija) – 20 val.
24 d. – Didžioji laisvė (Austrija, Vokietija) – 20.15
24 d. – Margarita – Šiaurės karalienė (Danija, Norvegija, Švedija, Lenkija, Čekija, Islandija) – 20.15
25 d. – Eifelis (Prancūzija) – 18.15; 27 d. – 18 val.
25 d. – Alkio skonis (Danija, Švedija) – 20.30
26 d. – Drąsiau drąsiau (JAV) – 18.15
26 d. – (Ne)Tobulas vyras (Vokietija) – 18.30
26 d. – Meilužiai (Prancūzija) – 20.45

Paupio salė

21 d. – Košmarų skersgatvis (JAV, Meksika) – 18 val.; 22 d. – 17.30; 23 d. – 20.30; 26 d. – 20.15
21 d. – Gucci mados namai (JAV, Kanada) – 21 val.; 22 d. – 20.30; 23 d. – 17.15; 25 d. – 20 val.; 27 d. – 20.15
22 d. – Ainbo (animac. f., Peru, Nyderlandai) – 13.30
22 d. – Šuolis (dok. f., rež. G. Žickytė) – 15.30; 23 d. – 15.15; 25 d. – 18 val.
23 d. – Dičkis šuo Klifordas (Kanada, D. Britanija, JAV) – 13 val.
24 d. – Mr. Landsbergis. Sugriauti blogio imperiją (dok. f., Lietuva, Nyderlandai) – 18.30
26 d. – Meilė kaip bestseleris (Meksika, D. Britanija) – 18 val.
27 d. – Drąsiau drąsiau (JAV) – 18 val.

„Košmarų skersgatvis“

Kaunas

Forum Cinemas

21–27 d. – Košmarų skersgatvis (JAV, Meksika) – 18.35, 21.20
Trys riešutėliai Pelenei (Norvegija) – 10.25, 13.20, 17 val.
Misija „Meškučiai“ (animac. f., Rusija) – 10.35, 12.35, 14.50
Meilė kaip bestseleris (Meksika, D. Britanija) – 19.15
29 d. – G. Verdi „Rigoletas“. Tiesioginė premjeros transliacija iš Niujorko Metropolitano operos – 19.55
23 d. – G. Fauré, I. Stravinskio, P. Čaikovskio „Brangakmeniai“. Tiesioginė transliacija iš Maskvos Didžiojo teatro – 17 val.
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Klaipėda

Forum Cinemas

21–27 d. – Trys riešutėliai Pelenei (Norvegija) – 10.30, 13, 15.45
Košmarų skersgatvis (JAV, Meksika) – 14.30, 18.10, 21.20
Pasaulio čempionas (Rusija) – 17.40, 20.50
Misija „Meškučiai“ (animac. f., Rusija) – 10.10, 12.40
22, 24, 26 d. – Meilė kaip bestseleris (Meksika, D. Britanija) – 21 val.
23 d. – G. Fauré, I. Stravinskio, P. Čaikovskio „Brangakmeniai“. Tiesioginė transliacija iš Maskvos Didžiojo teatro – 17 val.
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Šiauliai

Forum Cinemas

21–27 d. – Trys riešutėliai Pelenei (Norvegija) – 10.10, 15.35, 17.45
Košmarų skersgatvis (JAV, Meksika) – 18, 21.10
21, 22, 24–27 d. – Misija „Meškučiai“ (animac. f., Rusija) – 10.20, 16.20; 23 d. – 16.20
21–27 d. – Meilė kaip bestseleris (Meksika, D. Britanija) – 21.20
Visą repertuarą rasite www.forumcinemas.lt

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė (**dailė**)
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
Fotografija – Agnė Narušytė | **Kinas** – Ilona Vitkauskaitė
Teatras, šokis – Ieva Tumanovičiūtė | **Muzika** – Laimutė Ligeikaitė
Stilius – Rita Markulienė, Violeta Kundrotienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | **Maketas** – Vanda Čemerkaitė
Finansininkė – Brigita Misiuvienė | **Direktorius** – Linas Vildžiūnas

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais.
Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“,
S. Konarskio g. 49, 03123 Vilnius. Tel. 2613039. El. paštas redakcija@7md.lt.
ISSN 1392-6462. 4 sp. l. Tiražas 800 egz.
Spausdino UAB „Valdo leidykla“, Gedimino g. 34, Ukmergė
Remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas
Lietuvos kultūros taryba
LR kultūros ministerija
Lietuvos kino centras